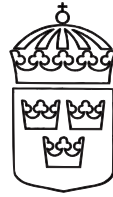

Regeringens skrivelse

2007/08:81

Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. år 2007 samt inför det svenska ordförandeskapet år 2008.

Skr.
2007/08:81

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 6 mars 2008.

Fredrik Reinfeldt

Carl Bildt
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. år 2007 samt inför det svenska ordförandeskapet år 2008.

1	Det svenska ordförandeskapet år 2008	4
1.1	Sveriges program för ordförandeskapet	5
2	Övergripande frågor år 2007.....	7
2.1	Koncentration på kärnområden och fortsatta reformer	7
2.1.1	Koncentration på kärnområden	7
2.1.2	Reformer för öppenhet och effektivitet	8
2.2	Samarbetet med EU	9
2.3	Samarbetet med OSSE och FN	10
3	Mänskliga rättigheter	11
3.1	Europakonventionen	11
3.2	Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen).....	11
3.3	Europadomstolens dömande verksamhet och ministerkommitténs övervakning.....	12
3.3.1	Domar av allmänt intresse.....	12
3.3.2	Verkställighet av vissa domar	13
3.3.3	Mål mot Sverige.....	14
3.4	Normativt arbete om mänskliga rättigheter.....	15
3.5	Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter	16
3.6	Europeiska konventionen mot tortyr	17
3.7	Sociala stadgan.....	18
3.8	Jämställdhet mellan kvinnor och män.....	20
3.9	Frågor om homosexuella-, bisexuella- och transpersoners (HBT) rättigheter.....	21
3.10	Barnets rättigheter	21
3.11	Handikappfrågor	22
3.12	Rasism och intolerans	22
3.13	Nationella minoriteter	22
3.14	Romers rättigheter.....	23
3.15	Social sammanhållning	23
4	Demokratifrågor	24
4.1	Demokratiforum	24
4.2	Venedigkommissionen.....	25
4.3	Lokal demokrati och gränsöverskridande samarbete	25
4.4	Bekämpning av korruption.....	26
4.5	Massmedia	26
5	Rättsstatens principer.....	27
5.1	Rättsligt samarbete.....	27
5.2	Folkrättsfrågor.....	29
6	Övrigt multilateralt samarbete	30
6.1	Integrationsfrågor.....	30
6.2	Interkulturell dialog.....	31
6.3	Utbildning och forskning	32
6.3.1	Utbildning	32
6.3.2	Högre utbildning och forskning	32
6.4	Kultur och kulturarv	34

6.5	Idrott.....	35	Skr. 2007/08:81
6.6	Ungdomsfrågor.....	35	
6.7	Hälsa.....	36	
	6.7.1 Europafarmakopén	37	
	6.7.2 Pompidougruppen.....	38	
6.8	Djurskyddsfrågor.....	38	
6.9	Europarådets utvecklingsbank.....	38	
6.10	Europarådets Nord-Sydcentrum	38	
7	Samarbetet med vissa enskilda länder.....	39	
	7.1 Ryssland	40	
	7.2 Vitryssland	40	
	7.3 Ukraina	40	
	7.4 Moldavien.....	41	
	7.5 Västra Balkan	41	
	7.6 Turkiet.....	42	
	7.7 Georgien	42	
	7.8 Armenien.....	42	
	7.9 Azerbajdzjan.....	42	
8	Organisation, sekretariat och budget.....	43	
	8.1 Ministerkommittén	43	
	8.1.1 Ställföreträdarna, rapportörs- och arbetsgrupper samt styr- och expertkommittéer	43	
	8.2 Sekretariatet.....	44	
	8.3 Europarådets budget	44	
	8.4 Europarådets verksamhetsprogram.....	45	
	Bilaga 1: Förteckning över ett urval av de grupper och kommittéer som bereder ärenden åt ministerkommittén samt förkortningslista	47	
	Bilaga 2: Förteckning över medlems- och kandidatländer samt observatörländer	52	
	Bilaga 3 Rekommendationer till medlemsländerna antagna av ministerkommittén år 2007	53	
	Bilaga 4 Kalendarium över viktigare evenemang under det svenska ordförandeskapet.....	56	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 2008.	58	

1 Det svenska ordförandeskapet år 2008

Sverige kommer att vara ordförande i Europarådets ministerkommitté från början av maj till mitten av november 2008. Normalt roterar ordförandeskapet halvårsvis i bokstavsordning mellan medlemsländerna, men eftersom det i så fall, för både Sverige och Slovenien, skulle sammanfalla med ländernas ordförandeskap i Europeiska unionen (EU), så gjordes ett byte. Sverige tar i maj över efter Slovakien, och kommer att efterträdas av Spanien i november.

Ordförandeskapet avser själva ministermötet, som numera normalt bara äger rum en gång per år, och ställföreträdarkommittén, som möts flera gånger i månaden. Det faller även på Sverige att företräda ministerkommittén gentemot den parlamentariska församlingen, mot kongressen av regionala och lokala myndigheter och mot de frivilliga organisationerna. Dessutom företräder Sverige som ordförande Europarådet gentemot andra internationella organisationer, framför allt gentemot EU, Organisationen för säkerhet och samarbete (OSSE) och Förenta nationerna (FN). Till skillnad från ordförandeskapet i t.ex. EU gäller ordförandeskapet däremot inte alla underordnade kommittéer och expertorgan i det mellanstatliga samarbete, utan ordförandena där väljs på personliga meriter.

Sverige kommer framför allt att lägga tonvikten på genomförandet av de mål som beslutades vid Europarådets toppmöte i Warszawa år 2005. Dessa innebär att Europarådets arbete ska koncentreras till dess kärnområden demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Europarådet har en unik roll att tillvarata dessa gemensamma värderingar och kan arbeta inom en bred paneuropeisk ram med 47 medlemsstater, närmare bestämt alla Europas stater utom Vitryssland som inte fyller kraven för medlemskap. Genom att främja individens rättigheter, demokratisk utveckling och rättsstatsprincipen bidrar organisationen till fred, utveckling, stabilitet och säkerhet.

All verksamhet inom Europarådet ska bidra till dessa kärnområden. Beträffande t.ex. utbildningsfrågor är inriktningen på undervisning om demokrati och mänskliga rättigheter centrala element. Andra områden har omformats så att de bara finansieras av de länder som önskar delta i dem.

De yttre förutsättningarna för Europarådets verksamhet är inte oproblematiske. När flera av staterna i Central- och Östeuropa, på västra Balkan och i södra Kaukasien anslöts till Europarådet under 90-talet beslöt man samtidigt om olika projekt och mekanismer för att stödja ländernas utveckling till fullödiga demokratier och rättsstater och för att övervaka utvecklingen. Detta utgör en väsentlig del av Europarådets uppgifter. Dessvärre kan man konstatera att utvecklingen i vissa länder har gått långsamt och i vissa fall snarare åt motsatt riktning på senare tid.

Sverige kommer att lägga fram ett särskilt program för ordförandeskapet i samband med övertagandet. En viss tid återstår till dess, och denna skrivelse kan därför bara ange vissa utgångspunkter för vad programmet kommer att innehålla.

Det centrala i Europarådets verksamhet är det löpande mellanstatliga arbetet i kommittéer och deras underorgan, samt den övervakningen som olika organ såsom Europadomstolen och andra mekanismer genomför. Det är framför allt där som Europarådets normsystem skapas, utvecklas och följs upp. Ministerkommitténs ordförandeskap har som en viktig uppgift att skapa förutsättning för att detta arbete kan drivas vidare samt ställning tas till förslag och övervakningsresultat som arbetet utmynnar i. Därutöver avser regeringen, liksom föregående ordförandeskap, att ge vissa politiska signaler och prioriteringar. Regeringen kommer också att genomföra vissa särskilda projekt inom ramen för ordförandeskapet. Tonvikten i dessa kommer ligga tydligt på Europarådets kärnområden och i synnerhet mänskliga rättigheter.

Det övergripande målet för det svenska ordförandeskapet är att genomföra besluten från 2005 års toppmöte om kraftsamling kring mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Vid toppmötet beslutades också att barn- och ungdomsfrågor samt jämställdhetsarbetet ska integreras i all verksamhet, vilket Sverige verkar för. Denna koncentration på kärnområdena inom vilka Europarådets normer är internationellt ledande tydliggör också Europarådets roll i det europeiska samarbetet. Samarbetet med EU, OSSE och FN ska stärkas utifrån denna grund.

En övergripande målsättning för Sverige är även att göra Europarådet till en mer effektiv och transparent organisation. Vi vill därvid se en tydligare koppling mellan medlemsländernas politiska prioriteringar och verksamheten.

Ett första strategiskt mål för det svenska ordförandeskapet är att stärka genomförandet av Europarådets normer genom att i högre grad koppla resultatet från Europarådets övervakning av hur medlemsländernas lever upp till sina skyldigheter och åtaganden till utformningen av samarbete och stöd för att främja mänskliga rättigheter, rättsstatens principer och demokratisk utveckling i medlemsländerna. Ett andra mål är att uppnå ett mer samstämmigt och horisontellt arbetssätt i Europarådet i syfte att bättre tillvarata den samlade kompetensen i organisationen. Ett tredje mål är att en fördjupning av samarbetet med EU, OSSE och FN. För att stärka respekten för de *mänskliga rättigheterna* kommer Sverige driva att den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) ska tillämpas mer effektivt. Ett kollokvium som anordnas i Stockholm den 9-10 juni kommer att behandla olika typer av nationella åtgärder för att säkerställa att Europakonventionen får fullt genomslag i medlemsstaterna och samtidigt bidra till att minska Europadomstolens nära nog övermäktiga arbetsbörda. Exempel på sådana åtgärder är bl.a. förbättringar av inhemska rättsmedel och kontroll av att lagförslag är förenliga med Europakonventionen. Nationella åtgärder är särskilt viktiga eftersom tilläggsprotokoll 14 till konventionen ännu inte kunnat träda i kraft till

följd av att Ryssland, som enda medlemsstat, ännu inte ratificerat det. Protokollets ikraftträdande skulle ge möjligheter till betydande rationaliseringsvinster för Europadomstolen.

Ett stärkande av respekten för de mänskliga rättigheterna innebär även att medlemsländerna bör anta ett långsiktigt perspektiv på nationell nivå. Detta är ett steg för att stärka det nationella ansvaret i syfte att uppfylla Europarådets normer och därigenom komplettera övervakningen av respekten för mänskliga rättigheter. En internationell konferens om systematiskt arbete för de mänskliga rättigheterna inklusive nationella handlingsplaner, kommer att hållas den 6-7 november.

Sverige vill stärka arbetet med barnets rättigheter i Europarådet. De framsteg som har gjorts under nuvarande program "Building a Europe for and with Children" ska tas tillvara, vidare ska effektiviteten i de metoder som använts utvärderas. Avsikten är att föreslå en ny strategi för åren 2009-2011. Ett förebyggande perspektiv kommer att vara vägledande för strategin. Ett centralt tema kommer att vara våld mot barn och Europarådets roll för att följa upp FN:s rapport i denna fråga. Utarbetande av barnvänliga rättsprocesser och Europarådets under år 2007 antagna konvention om sexuell exploatering av barn kommer att tas upp inom strategin. Strategin kommer att diskuteras vid en högnivåkonferens i Stockholm den 8-10 september.

Ett fjärde svenskt initiativ för mänskliga rättigheter rör personer med funktionshinder. I samarbete med Nordiska Ministerrådet kommer en konferens att anordnas för att stödja genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionshinder samt Europarådets tioårsstrategi för personer med funktionshinder. Konferensen äger rum i Strasbourg den 29-30 oktober 2008.

Utöver dessa svenska initiativ kommer en rad viktiga frågor om respekt för de mänskliga rättigheterna att finnas på ordförandeskapets bord under år 2008. Hit hör insatser om våld mot kvinnor, genomförande av Europarådets konvention mot människohandel samt diskriminering på grund av sexuell läggning.

Sverige är sedan Europarådets tredje toppmöte år 2005 aktivt engagerat för att stärka *demokratiarbetet*. Verklig demokrati innebär inte endast att utarbeta och anta acceptabla normer, utan även att tillämpa dessa och utveckla en demokratisk kultur. Detta förutsätter framför allt ett starkt civilt samhälle, ett oberoende rättsväsende, respekt för den politiska oppositionen, respekt för yttrandefrihet och fri media. Det främsta instrumentet för att utveckla demokratiarbetet i Europarådet har under senare år varit "Forum för demokratins framtid" som etablerades genom beslut vid toppmötet. En rad förslag följs nu upp inom forumprocessen, inte minst efter mötet i Stockholm och Sigtuna i juni 2007. Nästa möte äger rum i Madrid under det svenska ordförandeskapet och kommer att behandla frågor som rör e-demokrati.

Europarådets tredje kärnområde omfattar i bred bemärkelse *rättsstatsfrågor*. Hit hör konstitutionella aspekter för att utveckla en rättsstat omfattande t.ex. ett oberoende och fungerande rättsväsende samt enskilda medborgares säkerhet. I rättsstatsbegreppet inkluderas även rättsstatsbistånd till medlemsländer för att stärka medlemsländernas kapacitet för att utveckla och upprätthålla rättsstatens principer. Sverige kommer under ordförandeskapet att verka för att dessa institutioner

stärks. Hit hör Venedigkommissionen som lägger sin tonvikt på konstitutionella frågor och lagstiftning som stärker demokratiska strukturer, framför allt inom valområdet.

Vitryssland kommer att vara ett centralt element i det svenska ordförandeskapet. Detta som ett sätt att möjliggöra ökad dialog mellan internationella aktörer och vitryska motparter och även för att bygga vidare på det slovakiska ordförandeskapets arbete, vilket under den föregående ordförandeskapsperioden särskilt avser uppmärksamma landet.

Kraftsamlingen på Europarådets kärnområden innebär samtidigt att Europarådets roll inom den europeiska arkitekturen tydliggörs. Detta gäller främst i relationen till EU men även i förhållande till OSSE och FN. Samarbetet med EU kommer under år 2008 framför allt att handla om uppföljning av den breda samarbetsöverenskommelse som ingicks vid ministermötet i maj 2007. Detta gäller inte minst stödet till de länder som är medlemmar i Europarådet, men inte i EU, inklusive Ryssland.

Det reformperspektiv som Sverige kommer att anlägga på ordförandeskapet i Europarådet omfattar inte endast insatser inom olika sakområden utan även åtgärder för att stärka organisationens effektivitet. Detta innebär en mer samlad organisation vars delar och olika institutioner samverkar bättre. Medlemsstaternas styrning av organisationen bör även innebära en bättre koppling mellan policy och verksamhetens genomförande. Verksamhetsplaneringen måste anpassas till detta. Genom dessa åtgärder vill Sverige bidra till ett öppnare och ett mer transparent Europaråd.

2 Övergripande frågor år 2007

2.1 Koncentration på kärnområden och fortsatta reformer

San Marino avslutade vid ministermötet i maj 2007 ett engagerat ordförandeskap med tonvikt på Europarådets relation till Europeiska unionen (EU) och den religiösa dimensionen av interkulturell dialog. Vid ministermötet övertog Serbien ordförandeskapet. Vid ställföreträdarnas tusende möte, som ägde rum i Belgrad, deltog Serbiens president och utrikesminister. Även det serbiska ordförandeskapet var ambitiöst och väl genomfört. Slovaekiens utrikesminister övertog ordförandeskapet vid ett möte i november.

2.1.1 Koncentration på kärnområden

Genom koncentration på kärnområden kan Europarådet främja såväl individens rättigheter som demokratisk utveckling, och därmed ge ett tydligt mervärde i det europeiska samarbetet. Den breda medlemskretsen – som omfattar 47 länder efter Montenegros anslutning i maj 2007, vilket innebär att alla europeiska länder utom Vitryssland nu tillhör Europarådet – för samtidigt med sig många olika förväntningar och

förutsättningar. Inte minst medlemsländernas olika relation till EU gör sig påmind i detta sammanhang. Ett konstruktivt samarbete mellan Europarådet och EU är därför av stor vikt.

Ministerkommittén och sekretariatet fortsatte år 2007 att arbeta för tydligare inriktning på kärnområden. Ministerkommittén antog i januari kriterier för beslut om olika verksamheter utifrån besluten vid toppmötet i Warszawa, och sekretariatet började tillämpa kriterierna i verksamhetsplaneringen. Kriterierna leder inte nödvändigtvis till en genomgripande förändring av organisationen, eftersom de flesta medlemsländer vill fortsätta ett visst samarbete inom olika områden i den breda europeiska medlemskretsen, men gör det möjligt att i allt högre grad inrikta verksamheten på aktiviteter som främjar skydd av mänskliga rättigheter, fördjupad demokrati och respekt för rättsstatens principer.

En särskilt viktig fråga var kopplingen mellan kärnområden och planeringen av den löpande verksamheten. Budgeten för år 2008 innebär vissa resursökningar för strukturer i Europarådet som är av stor vikt för kärnområdena, bl.a. Europadomstolen och kommissarien för mänskliga rättigheter. Ministrarna beslutade vid sitt möte i maj 2007 att vid ministermötet år 2008 granska hur toppmötets beslut förverkligats, inklusive koncentrationen på kärnområden. Inför ministermötet ska ställföreträdarkommittén i Strasbourg utarbeta rapporter som redovisar utvecklingen. Som ett led i kraftsamlingen till kärnområden godkände ministerkommittén att samarbetet inom idrottsområdet omvandlades till ett s.k. vidgat partiellt avtal med egen budget, ”Enlarged Partial Agreement on Sport” (EPAS). Avtalet är öppet även för länder som inte är med i Europarådet samt idrottsorganisationer. Medlemsländerna kunde däremot inte enas om att avveckla partsavtalet för allmän hälsa, som Sverige tillhör, och fortsätta viss verksamhet inom andra strukturer.

Ministerkommitténs diskussioner i frågor om aktuell utveckling i Europa berörde framför allt situationen i länder i sydöstra och östra Europa, inklusive Ryssland och Turkiet. Diskussionerna hade ibland sin utgångspunkt i händelser såsom val eller rekommendationer från Europarådets parlamentariska församling, men ofta också i rapporter från Europarådets olika organ för övervakning av medlemsländernas skyldigheter och åtaganden. Diskussionerna fäste allt större vikt vid att övervakningsresultaten följs upp av stöd och samarbete mellan Europarådet och landet i fråga, samt förbättrad samordning mellan Europarådet och andra aktörer.

2.1.2 Reformen för öppenhet och effektivitet

Toppmötets betoning på fortsatta reformer för ett öppet och effektivt Europaråd följdes upp inte minst genom en omorganisation av delar av sekretariatet. Generaldirektoraten för mänskliga rättigheter och rättsliga frågor fördes samman till ett generaldirektorat, samtidigt som flytt av viss annan verksamhet gjorde det möjligt att koncentrera mycket av arbetet med demokratifrågor till ett annat generaldirektorat. Ministerkommittén efterlyste en omorganisation även av andra delar av sekretariatet, men diskussionen visade att förslagen behövde förbättras.

I syfte att öka öppenheten förenklade sekretariatet i viss mån dokumenten om budget och verksamhetsplanering. Ministerkommittén beslutade i december att göra rapporter som sammanfattar möten i Europarådets styrkommittéer offentliga efter att ministerkommittén behandlat dem. Ministrarna betonade vid mötet i maj vikten av ytterligare framsteg, och ska utvärdera läget vid sitt möte år 2008.

2.2 Samarbetet med EU

Europarådet och EU har ett intensivt samarbete inom flera områden. Det hålls regelbundet möten på politisk nivå och mellan sekretariatet. Man genomför löpande flera projekt, till exempel gemensamfinansierade biståndsinsatser i Östeuropa, Turkiet och på västra Balkan, som i stor utsträckning finansieras av EU. Under år 2007 har diskussionen i Europarådet framförallt rört övergripande relationer mellan de två organisationerna.

Vid Europarådets toppmöte i Warszawa 16-17 maj 2005 beslutade stats- och regeringscheferna att utarbeta ett samarbetsavtal (Memorandum of Understanding) mellan EU och Europarådet. Efter omfattande förhandlingar mellan EU och Europarådet kunde man slutligen anta ett samarbetsavtal vid Europarådets ministermöte den 10 - 11 maj 2007.

Avtalet, som utgör ett ramverk för en utvecklad relation mellan EU och Europarådet, slår fast att den huvudsakliga inriktningen på samarbetet bör vara mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, även om andra områden också kan täckas in. Enligt avtalet ska EU och Europarådet öka den inbördes dialogen och samordningen, göra fler gemensamma aktiviteter och intensifiera informationsutbytet. För Sveriges del är det viktigt att förbättra samarbetet inom Europarådets och EU:s gemensamma biståndsinsatser i de områden som täcks av EU:s grannskapspolitik och utvidgningen.

Enligt avtalet ska en uppföljning ske, vilket redan har påbörjats. Diskussioner om genomförandet av samarbetsavtalet väntas bli en viktig fråga framförallt för det svenska ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté 2008, men även för det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd 2009. Vid sidan om ett samarbetsavtal mellan EU och Europarådet bad Warszawatoppmötet premiärminister Jean-Claude Juncker att utarbeta en rapport om de framtida relationerna mellan EU och Europarådet. Han presenterade sin rapport "A Sole Ambition for the European Continent" i april 2006. Den innehåller femton rekommendationer om hur relationerna mellan de båda organisationerna kan stärkas. Rapporten har som utgångspunkt att Europarådets arbete inom det egna kärnområdet (mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen) ska respekteras av och i möjligaste mån även tas i anspråk av EU. I detta arbete lägger Sverige särskild vikt vid de rekommendationer som rör EU:s tillträde till Europakonventionen, förstärkning av kommissarien för mänskliga rättigheter, demokratifrågor och grannskapssamarbetet samt utvidgningen.

En uppföljningsgrupp bestående av ledamöter på politisk nivå från Europarådet och EU sammanträdde inför ministermötet i maj 2007 för att

fatta beslut om uppföljning av rapporten. Vid mötet beslutades riktlinjer inför utnämningen av Europarådets nästa generalsekretare, vilket ska ske år 2009. Uppföljningen av Junckerrapporten fortsätter under år 2008 inför ministermötet i maj 2008.

2.3 Samarbetet med OSSE och FN

Europarådet och OSSE lade med en gemensam deklaration år 2005 grunden för ett närmare samarbete inom i första hand fyra områden: åtgärder mot terrorism, skydd av rättigheter för medlemmar av nationella minoriteter, kamp mot människohandel och främjande av tolerans och icke-diskriminering. För varje område har Europarådet och OSSE utsett varsin kontaktperson. Två gånger per år träffas ordförandeskapen och kontaktpersonerna för att diskutera och uppdatera samarbetet. År 2007 ägde det första mötet rum i mars i Wien och det andra i oktober i Strasbourg.

Vid mötena konstaterades att allt fler gemensamma aktiviteter var på väg att anordnas, men att deltagande i den andra organisationens konferenser och andra arrangemang fortsatt var den vanligaste formen för samarbetet. Under året framkom också att det faktum att organisationerna hade olika medlemskretsar respektive partners i vissa fall utgjorde hinder för konkret samarbete, som t.ex. publicering av en sammanställning av organisationernas normer och anvisningar för skydd av nationella minoriteter.

Även år 2008 ska två möten mellan Europarådets och OSSE:s respektive ordförandeskap och kontaktpersoner äga rum. Inför ordförandeskapet i Europarådet ser Sverige fram mot samarbetet med Finland som år 2008 är ordförande i OSSE.

FN är en central samarbetspartner för Europarådet och det pågår ett löpande samarbete mellan organisationerna på flera nivåer. Europarådets generalsekreterare har vid flera tillfällen deltagit i möten och konferensen arrangerade av FN. Kontakterna mellan Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter och FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter har intensifierats. Europarådet har aktivt deltagit i FN:s arbete med våld mot barn och genomförandet av den så kallade Pinheirorapporten samt uppföljningen av FN-initiativet civilisationernas allians.

Kontakterna med FN i Genève har blivit allt viktigare i och med uppbyggandet av FN:s råd för mänskliga rättigheter. Ett särskilt möte hölls i februari i Europarådet för att diskutera hur samarbetet i mänskliga rättigheter kunde förbättras. Som resultat uppmanades bland annat ministerkommitténs ordförande att främja samarbetet och i lämpliga fall lyfta fram Europarådets beslut i rådet för mänskliga rättigheter.

I relationerna till FN är frågan om dödsstraffet särskilt viktig. FN:s resolution om dödsstraffet från den 19 december välkomnades av Europarådet, som under år 2007 inrättade en europeisk dag mot dödsstraffet, den 10 oktober. Även EU anslöt sig senare till den europeiska dagen.

Under år 2007 antogs inte någon resolution i generalförsamlingen om det övergripande samarbetet med Europarådet. En sådan resolution antas vartannat år och kommer att förhandlas år 2008 under ledning av det

svenska ordförandeskapet i ministerkommittén. Tidigare års förhandlingar har framförallt handlat om resolutionens formuleringar i dödsstraffsfrågan. Skr. 2007/08:81

3 Mänskliga rättigheter

3.1 Europakonventionen

Samtliga medlemsstater har ratificerat den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Till Europakonventionen hör även sex tilläggsprotokoll med materiella rättigheter. Beträffande de fyra äldsta tilläggsprotokollen (nr 1, 4, 6 och 7, om bl.a. skydd för egendom, rätt till undervisning, vissa bestämmelser om utvisning) är ratifikationsläget oförändrat, dvs. flertalet länder har ratificerat dessa. Protokoll 6 om dödsstraff i fredstid har ratificerats av alla länder utom Ryssland. Antalet stater som ratificerat tilläggsprotokoll nummer 13, som föreskriver ett totalförbud mot dödsstraff, uppgick vid årsskiftet till 40 efter att under år 2007 ha ratificerats av Albanien och Frankrike. Tilläggsprotokoll nummer 12, som innehåller ett generellt förbud mot diskriminering, hade vid årsskiftet ratificerats av sammanlagt femton medlemsstater. Sverige har ratificerat samtliga tilläggsprotokoll utom det tolfte. Skälen till att Sverige inte har anslutit sig till tilläggsprotokoll nummer 12 redovisas i regeringens skrivelse En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna 2006–2009 (skr. 2005/06:95, s. 25).

Protokoll nummer 14, som framför allt innebär förändringar av proceduren inför Europadomstolen, hade redan vid förra årsskiftet ratificerats av alla medlemsstater utom Ryssland. Inte heller under året ratificerade Ryssland nämnda protokoll. För att protokollet ska träda i kraft krävs anslutning av samtliga medlemsstater.

3.2 Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen)

Det arbete med att försöka förbättra Europadomstolens hårt ansträngda arbetssituation som Europarådets styrkommitté för mänskliga rättigheter (CDDH) har i uppdrag att genomföra, och som inleddes under 2006, fortsatte under 2007. En delrapport antogs av ställföreträdarna i maj 2007 och slutresultatet ska vara färdigt under våren 2008. Vid sidan av detta har under året inrättats en särskild grupp (s.k. reflektionsgrupp), i vilken Sverige ingår. Gruppen har bl.a. fått i uppdrag att göra en utvärdering av förslagen i den s.k. visepersongruppens rapport, som lades fram år 2006 och bygger på protokoll 14, men också att lägga fram andra förslag som kan tänkas bidra till att säkerställa att konventionssystemet kommer att fungera även i framtiden. I ett första skede ska arbetet inriktas på förslag till åtgärder som kan genomföras utan att det krävs ändring av Europakonventionen. En delrapport i den delen ska avges till CDDH i mars 2008. I ett andra steg ska behandlas förslag som kräver

konventionsändring men i den delen löper mandatet ut först den 31 mars 2009. Gruppen har även fått i uppdrag att göra en utvärdering av effekterna av protokoll 14 med avseende på det första året efter det att protokollet trätt i kraft.

Det fortsatta arbetet med att garantera konventionssystemets framtid är en prioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet i ministerkommittén under år 2008.

3.3 Europadomstolens dömande verksamhet och ministerkommitténs övervakning

Under året meddelade Europadomstolen drygt 1 500 domar. Dessutom meddelade domstolen ca 27 000 beslut, varigenom klagomål avvisades eller avskrevs. Antalet meddelade domar och beslut är något färre än föregående år, vilket är ett resultat av att domstolen beslutat att prioritera mer komplexa mål rörande allvarliga kränkningar av Europakonventionen. Störst antal fällande domar meddelades mot Turkiet (319), Ryssland (175), Ukraina (108), Polen (101) och Rumänien (88). Antalet nytillkomna klagomål uppgick till ca 54 000, vilket är en ökning med ca 4 000 klagomål jämfört med förra året. Vid årsskiftet hade domstolen ca 103 000 klagomål att ta ställning till, en ökning med ca 13 000 klagomål i förhållande till föregående år.

3.3.1 Domar av allmänt intresse

Bland de många olika mål som Europadomstolen avgjorde under år 2007 finns bland annat några intressanta domar och beslut meddelade av domstolen i stor sammansättning (Grand Chamber). I målet *Evans mot Storbritannien* hade klagandens partner dragit tillbaka sitt samtycke till användning av embryon som tillskapats genom konstgjord befruktning. Enligt brittisk lag skulle embryona därmed förstöras. Domstolen fann att embryona inte skyddades av rätten till liv enligt artikel 2 i Europakonventionen och att det inte stred mot klagandens rätt till privat- och familjeliv i artikel 8 att hon därigenom fråntogs möjligheten att skaffa biologiska barn.

I målet *Folgerø m.fl. mot Norge* fann domstolen att det stred mot rätten till utbildning i artikel 2 i första tilläggsprotokollet till konventionen att inte garantera klagandenas barn full befrielse från undervisning i kristendomskunskap med religions- och livssynsorientering. I målet *D.H. m.fl. mot Tjeckien* hade Tjeckien kränkt diskrimineringsförbudet i artikel 14 i konventionen läst tillsammans med artikel 2 i första tilläggsprotokollet. Klagandena gjorde gällande att de placerats i särskola enbart på grund av att de var romer och att denna särbehandling utgjorde otillåten diskriminering. Den tjeckiska regeringen genmålde bl.a. att syftet med systemet med särskolor var att finna en lösning för barn med särskilda behov. Domstolen konstaterade att romerna utgjorde en sårbar minoritetsgrupp i behov av särskilt skydd även inom ramen för skolundervisningen. Domstolen fann att andelen romska barn i tjeckiska särskolor var oproportionerligt stor liksom att de även utgjorde

majoriteten av eleverna i dessa skolor. Mot den bakgrunden drog domstolen slutsatsen att systemet med särskolor – och den särbehandling det medförde av de romerska barnen – varken var objektivt berättigat eller proportionerligt i förhållande till syftet och därmed oförenligt med konventionen.

Slutligen bör nämnas att Europadomstolen beslutat att inte ta upp till prövning i sak målen *Behrami och Behrami mot Frankrike* respektive *Saramati mot Frankrike, Tyskland och Norge*. Båda målen rörde frågan om vilket ansvar stater som deltagit i KFOR:s och UNMIK:s styrkor – upprättade genom beslut av FN:s säkerhetsråd enligt kapitel VII i FN-stadgan – haft för att se till att de rättigheter som omfattas av Europakonventionen garanteras på plats i Kosovo. Domstolen fann att de ifrågavarande staterna inte hade något sådant ansvar eftersom de handlingar som kunde utgöra konventionskränkningar inte ägt rum på deras territorium eller genom beslut av deras myndigheter. Domstolen konstaterade att handlingarna i stället direkt kunde tillskrivas FN i dess egenskap av organisation med universell jurisdiktion som fullgjorde sin förpliktelse att säkerställa den kollektiva säkerheten.

3.3.2 Verkställighet av vissa domar

Ministerkommitténs övervakning av verkställigheten av Europadomstolens domar (som sker i ställföreträdarkommittén i s.k. DH-möten) intensifierades under år 2007 och resulterade i en avslutad övervakning av 677 mål, en ökning med 251% i förhållande till föregående år (193 mål år 2006).

Vad gäller individuella mål bör särskilt nämnas det s.k. *Ilaşcu*-fallet. De två olagligt frihetsberövade personerna som målet rörde frigavs den 2 och 4 juni 2007 efter avtjänat straff, vilket medförde att DH-mötet avslutade behandlingen. Samtidigt kritiserade EU-länderna de ansvariga staterna Ryssland och Moldavien för att inte ha genomfört Europadomstolens dom. I övrigt fortsatte ministerkommittén att behandla ryska mål om övergrepp i Tjetjenien 1999-2000 (målen *Khashiyev, Isayeva och Zara Isayeva mot Ryssland*). Ryssland har vidtagit vissa åtgärder och verkställigheten går långsamt framåt.

Vissa framsteg gjordes i det mellanstatliga målet *Cypern mot Turkiet*; DH-mötet konstaterade att Turkiet hade genomfört domen i de delar som rörde religionsfrihet och utbildningsfrågor vilket medförde att övervakningen kunde avslutas i dessa delar. Avseende egendomsfrågor på norra Cypern godkände Europadomstolen som ett led i verkställigheten av målet *Xenides-Arestis mot Turkiet* upprättandet av en egendomskommission på norra Cypern som ett rättsmedel för att lösa egendomsanspråk. Egendomsfrågan är ett centralt element i Cypernkonflikten och denna kommission kommer fortsätta att spela en viktig roll i DH-mötets diskussioner om egendomsfrågor på norra Cypern.

I egenskap av inkommande ordförande i ministerkommittén övertog Sverige ordförandeskapet i DH-mötet i december 2007. Som ordförande presenterade Sverige ett antal förslag till reformer för att effektivisera övervakningen. Förslagen bemöttes positivt och reformprocessen

kommer att fortsätta under svenskt ordförandeskap i DH-mötet våren 2008. Sekretariatet har även under året genomfört flera seminarier för att påskynda verkställigheten i vissa särskilda fall, dock inget fall avseende Sverige.

Under år 2008 kommer ministerkommittén för första gången presentera en årsrapport av kommitténs övervakningsarbete. Vad gäller konkreta mål förmodas de mål som rör Cypernkonflikten och Tjetjenien fortsatt stå i centrum för uppmärksamheten. Avseende Cypernkonflikten förmodas Europadomstolen under våren 2008 fatta beslut i ett antal ärenden som kan klargöra lösningen av egendomstvister på norra Cypern. Vårdnads mål kan komma att uppmärksammas särskilt under år 2008, dels som ämne för tematisk diskussion i ministerkommittén, dels genom att övervakningen av vissa medialt uppmärksammade mål förmodas kunna avslutas. Kommittén kommer även att fortsätta diskussioner om de reformförslag som det svenska ordförandeskapet presenterade i december 2007.

3.3.3 Mål mot Sverige

Vid slutet av år 2007 hade domstolen 631 pågående mål mot Sverige. Under det gångna året kommunicerade domstolen 24 nya mål med regeringen. Samtidigt meddelade domstolen under 2007 sju domar i mål mot Sverige. I fyra av dessa mål, som samtliga gällde rätten till rättegång inom skälig tid enligt artikel 6 i konventionen, fälldes Sverige. Ett av dessa mål gällde parallella brottmåls- och skatteprocesser, medan två enbart rörde skattemål och det fjärde rörde en tvistemålsprocess. Ytterligare en dom avsåg ett klagomål rörande rätten till rättegång inom skälig tid. Detta mål avskrevs dock av domstolen sedan regeringen och klaganden hade ingått en förlikning. Den sjätte domen (*Evaldsson m. fl. mot Sverige*) rörde klagomål från fem arbetstagare som inte varit fackligt anslutna, men som ändå hade fått vidkännas ett löneavdrag för s.k. granskningsarvode av fackföreningen vid deras arbetsplats. Domstolen fann att detta löneavdrag hade utgjort en kränkning av egendomsskyddet enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen. Den sjunde domen mot Sverige avsåg ett klagomål från en person som sökt asyl i Sverige. Detta mål avskrevs av domstolen sedan klaganden erhållit ett tillfälligt uppehållstillstånd i Sverige och därefter dragit tillbaka sitt klagomål. Försättningsvis dominerar två måltyper bland de mål som anhängiggjorts vid domstolen, dels mål som avser klagomål om rätten till rättegång inom skälig tid, dels s.k. utlänningsmål, i vilka det görs gällande att svenska avvisnings- och utvisningsbeslut strider mot bl.a. artikel 3 i konventionen (förbudet mot tortyr och omänsklig och förnedrande behandling och bestraffning). Förutom nyss nämnda domar meddelade domstolen ett stort antal beslut om avvisning resp. avskrivning av klagomål. Ett antal av dessa klagomål avsåg utlänningsmål.

De fem domar i vilka domstolen fällde Sverige för kränkning av konventionen är, tillsammans med ett antal andra domar som meddelats mot Sverige under senare år, föremål för övervakning i ministerkommittén. Ministerkommittén antog sju slutresolutioner mot

Sverige under år 2007. Tre av dessa gällde domar i vilka Europadomstolen avskrivit klagomålen på grund av träffade förlikningar. Av de resterande domarna avsåg två skattemål rörande bl.a. påförande av skattetillägg, där Sverige fällts för kränkning av artikel 6 i konventionen med avseende på rätten till effektiv tillgång till domstolsprövning och rätten till rättegång inom skälig tid. Ytterligare en dom avsåg rätten till rättegång inom skälig tid i privaträttsliga rättsprocesser rörande skadestånd. Den sjunde slutresolutionen avsåg ett mål rörande tvångsisolering enligt smittskyddslagen, där Sverige fällts för kränkning av artikel 5 i konventionen (rätten till frihet och säkerhet). I samtliga fall där slutresolutioner antogs under år 2007 fann ministerkommittén att Sverige hade efterkommit respektive domslut.

3.4 Normativt arbete om mänskliga rättigheter

Det löpande normativa arbetet på området mänskliga rättigheter bedrevs liksom under tidigare år i styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) och dess underkommittéer och arbetsgrupper.

Kommittén för procedurfrågor (DH-PR) arbetade vidare med uppföljningen av 2004 års reform vilket bl.a. resulterade i en av CCDH antagen rekommendation till medlemsstaterna om effektiv kapacitet för snabb verkställighet av Europadomstolens domar. Vidare fortskred arbetet med att ta fram praktiska förslag för ministerkommitténs övervakning av verkställigheten av dessa domar i fall av långsam eller försumlig verkställighet och att göra en fördjupad granskning av genomförandet i medlemsstaterna av de fem rekommendationerna som ingår i reformpaketet. Slutresultatet i dessa delar ska presenteras för CDDH senast i mars 2008.

Expertkommittén för utvecklingen av mänskliga rättigheter (DH-DEV) höll under år 2007 fortsatta diskussioner om frågor rörande mänskliga rättigheter i ett mångkulturellt samhälle. Två manualer rörande dels s.k. hatbrott dels bärandet av religiösa symboler på offentliga platser baserade på kommitténs arbete beräknas vara färdiga till sommaren 2008. Vidare har kommittén bl.a. utarbetat förslag till diskussionsämnen inför ett framtida seminarium om mänskliga rättigheter i ett mångkulturellt samhälle samt upprättat förslag till en eventuell politisk deklaration av ministerkommittén. En särskild arbetsgrupp under DH-DEV, benämnd GT-DEV-FA, påbörjade under året sitt arbete med att ta fram ett utkast till en rekommendation om mänskliga rättigheter för medlemmar av de väpnade styrkorna. Mandatet för gruppen, i vilken Sverige inte ingår, löper ut den sista december 2008.

Specialistgruppen för frågor om tillgång till offentlig information (DH-S-AC), i vilken Sverige är ordförande, kunde vid CDDH:s möte i november 2007 presentera sitt förslag till en konvention om tillgång till offentliga handlingar. Styrkommittén beslöt att föreslå ministerkommittén en förlängning av gruppens mandat till den 30 mars 2008 så att den kan färdigställa en förklarande rapport till texten.

Specialistgruppen om försvarare av mänskliga rättigheter (DH-S-DDH) avslutade sitt arbete under år 2007. Vid sitt novembermöte antog CDDH dels en aktivitetsrapport om förbättrande av skyddet för

försvare av mänskliga rättigheter och främjande av deras verksamhet och dels ett utkast till en deklaration från ministerkommittén i samma ämne, som gruppen tagit fram. Ministerkommittén antog deklarationen i februari 2008.

CDDH fick under år 2006 i uppdrag att undersöka frågan om skydd för mänskliga rättigheter i samband med påskyndade asylprocedurer och, om det ansågs lämpligt, utarbeta riktlinjer inom detta område. Sverige deltar i den arbetsgrupp (GT-DH-AS) som inrättats för detta och har under året deltagit i två möten där utkast till riktlinjer har diskuterats. Arbetsgruppens mandat har förlängts till 30 september 2008 och arbetsgruppens slutliga förslag till riktlinjer är tänkta att kunna läggas fram för CDDH under hösten 2008.

Regeringen avser att den 6-7 november 2008, under ordförandeskapet i Europarådet, anordna en internationell konferens om nationella handlingsplaner och annat systematiskt arbete för de mänskliga rättigheterna. Konferensens syfte är att utbyta kunskap och erfarenheter kring systematiskt arbete för skydd av de mänskliga rättigheterna. Europarådets samtliga medlemsländer och vissa andra länder med ett särskilt intresse för systematiskt arbete för de mänskliga rättigheterna avses att inbjudas. Konferensen organiseras i samarbete mellan Integrations- och jämställdhetsdepartementet och Utrikesdepartementet.

3.5 Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter

Kommissarien för mänskliga rättigheter är en oberoende institution inom Europarådet med uppgift att öka medvetenheten och utbildningen i de mänskliga rättigheterna, identifiera brister i staters lagstiftning och tillämpning samt bistå medlemsländer med att effektivt tillämpa Europarådets normer för mänskliga rättigheter. Nuvarande kommissarien, Thomas Hammarberg, tillträdde den 1 april 2006 för en mandatperiod om sju år. Kommissarien verkar genom att samarbeta med medlemsstaternas regeringar och parlament, samt organ som arbetar för mänskliga rättigheter som de nationella ombudsmännen inom olika områden.

Utifrån besök i enskilda medlemsländer, för att på plats skaffa sig en bild av läget beträffande mänskliga rättigheter och föra dialog med myndigheter, individer och civila samhället, utarbetar kommissarien rapporter med rekommendationer till landet om åtgärder för att åstadkomma förbättringar. Efter presentation och diskussion i ministerkommittén blir rapporterna offentliga. Kommissarien agerar därutöver i aktuella frågor genom en dialog med medlemsländerna samt genom seminarier och annan utbildnings- och opinionsverksamhet för att främja respekten för mänskliga rättigheter.

Ministerkommittén inledde år 2007 bl.a. som uppföljning av premiärminister Junckers rapport om de framtida relationerna mellan Europarådet och EU en dialog med kommissarien i dessa frågor. Premiärminister Junckers rapport underströk också vikten av att kommissarien får förstärkta resurser, främst i form av personal. Sverige förordade i förhandlingarna om 2008 års budget ökade resurser för

kommissarien. Sverige beslutade också att från och med början av år 2008 sekundera en senior tjänsteman till kommissariens kontor. Skr. 2007/08:81

Under år 2007 fortsatte kommissariens arbete med att besöka medlemsstaterna för att ge rekommendationer kring deras arbete för de mänskliga rättigheterna. Frågor om homosexuella, bisexuella och transpersoner ägnades betydande uppmärksamhet. Representanter för kommissarien besökte Sverige i januari 2007. Besöket gjordes som en uppföljning till den rapport om mänskliga rättigheter i Sverige som kommissarien lämnade efter ett tidigare besök år 2004. I sin uppföljningsrapport kommenterade kommissarien både framsteg som gjorts avseende de mänskliga rättigheterna i Sverige sedan det tidigare besöket och områden som kräver ytterligare åtgärder.

Kommissarien deltog också i Demokratiforum i Stockholm/Sigtuna i juni 2007, vilket hade samband mellan demokrati och mänskliga rättigheter som huvudtema. Forumet underströk vikten av systematiskt arbete för mänskliga rättigheter. En konferens om systematiskt arbete för de mänskliga rättigheterna inklusive nationella handlingsplaner som uppföljning till forumet förbereds i samråd med kommissarien och hans kontor.

3.6 Europeiska konventionen mot tortyr

Den europeiska konventionen om förhindrande av tortyr m.m. trädde i kraft den 1 februari 1989. Ett tilläggsprotokoll från år 1993 öppnar vägen för icke-medlemmar av Europarådet att tillträda konventionen. Konventionen har ratificerats av Europarådets 47 medlemsstater. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1988. Enligt konventionen upprättas en kommitté (CPT) för att undersöka behandlingen av frihetsberövade i syfte att stärka skyddet mot tortyr och annan förnedrande behandling. En närmare redovisning av konventionens innehåll ges i prop. 1987/88:133.

CPT inledde sin verksamhet redan år 1990 och har sedan dess gjort ett stort antal besök av antingen ordinarie eller ad hoc karaktär. Hittills har sammanlagt 244 besök avlagts och 190 rapporter upprättats. Kommittén har avlagt besök i Sverige vid fyra tillfällen: tre ordinarie besök åren 1991, 1998 och 2003, samt ett ad hoc besök år 1994. Rapporterna från kommitténs besök och de svar svenska regeringen avlämnat till kommittén har alla offentliggjorts.

Under år 2007 genomförde CPT 17 (10 reguljära samt 7 ad hoc) besök med viss betoning på sociala myndigheters verksamhet samt ungdomsanstalter i bl.a. Ryssland, Spanien (2), Schweiz, Makedonien, Serbien, Storbritannien, Lettland och Ukraina. Rapporter publicerades efter tidigare besök i Armenien, Frankrike, Albanien, Moldavien, Irland, Georgien och Malta.

CPT har i samband med besöken åren 2006/2007 särskilt intresserat sig för överbeläggning inom kriminalvården, våld mellan intagna, aktiviteter för intagna och frågor om korrupcion bland personal inom kriminalvårdsmyndigheterna i besökta länder. I sin 17:e årsrapport (1 augusti 2006-31 juli 2007) kritiserar CPT också starkt påstådda hemliga fängelser liksom utomrättsliga transfereringar ("renditions") av i förvar tagna personer.

De besöksrapporter som upprättas är inte offentliga men kan offentliggöras om den berörda staten begär det eller samtycker. De allra flesta länder har gått med på att offentliggöra såväl CPT:s som sina egna rapporter efter kommitténs besök. Om en stat misslyckas eller vägrar åtgärda brister som CPT kritiserat har kommittén, under vissa villkor, möjlighet att offentliggöra sin åsikt, genom offentliga uttalanden (s.k. "public statements"). Denna möjlighet har de senaste 15 åren utnyttjats i två fall beträffande Turkiet och tre fall beträffande Ryssland (Tjetjenien). Det senaste gjordes den 13 mars 2007 sedan CPT konstaterat att ansvariga ryska myndigheter icke samarbetar betr. allvarliga missförhållanden (illegala häktningar samt tortyr och annan omänsklig/förnedrande behandling) i Tjetjenien.

CPT:s samtliga års- och (offentliggjorda) landrapporter finns tillgängliga på www.cpt.coe.int.

3.7 Sociala stadgan

Den sociala stadgan är Europakonventionens motsvarighet för de sociala och ekonomiska rättigheterna. Den ursprungliga stadgan är från 1961. Femton medlemsstater har ratificerat endast den ursprungliga stadgan. En reviderad stadga antogs 1996. Under år 2007 har Turkiet, och därmed sammanlagt 24 stater, ratificerat den reviderade sociala stadgan. Vidare har Tyskland under året undertecknat den.

Tillämpningen av stadgan behandlas i tre olika organ. Den *européiska kommittén för sociala rättigheter* (EKSR) övervakar medlemsstaternas efterlevnad av stadgan. Resultatet av kommitténs rättsliga prövning av hur parterna efterlever stadgorna publiceras i så kallade slutsatser. Slutsatserna behandlas sedan av *regeringskommittén*, som i sin tur gör en prövning utifrån ekonomiska, sociala och politiska överväganden. Regeringskommittén kan vid allvarliga fall utfärda en rekommendation enligt vilken *ministerkommittén* i sin tur föreslås anta en rekommendation riktad till en stat. Sådana rekommendationer föregås vanligtvis av varningar.

Under året antog EKSR två dokument med slutsatser enligt 1961 års stadga respektive enligt den reviderade sociala stadgan. Enligt EKSRs slutsatser år 2007 brast Sverige i uppfyllelse beträffande fyra av stadgans artiklar.

Situationen i Sverige anses i vissa avseenden inte stämma överens med åtagandena i artikel 4.1 om att erkänna arbetstagarnas rätt till en lön som är tillräcklig för att bereda dem och deras familjer en godtagbar levnadsstandard. Vidare anses situationen i Sverige inte vara i överensstämmelse med åtagandena i artikel 4.4 om att erkänna alla arbetstagares rätt till skälig uppsägningstid vid anställningens upphörande. Detta eftersom enligt kollektivavtal inom målarbranschen arbetstagare under 30 års ålder som har varit anställda i fem år eller mer endast har rätt till en månads uppsägningstid. Vidare ansågs situationen i Sverige inte vara i överensstämmelse med artikel 10.5 om rätt till yrkesutbildning och då särskilt åtagandet att på lämpligt sätt söka se till att tillgängliga anordningar till fullo utnyttjas. Detta eftersom det för utländska studerande krävdes att dessa ska ha uppehållit sig i landet

under en viss tid för att bli berättigade till ekonomiskt stöd för utbildning. Slutligen gällde slutsatserna artikel 29 om rätt till information och samråd i samband med kollektiva uppsägningar. Situationen i Sverige ansågs inte vara i överensstämmelse med artikeln mot bakgrund av att det i Sverige inte finns möjlighet att inför uppsägningar hänvända sig genom ett administrativt eller juridiskt förfarande i syfte att säkerställa att dessa inte verkställs innan kraven på konsultation är uppfyllda. Sveriges efterlevnad av stadgan har under året inte varit föremål för behandling i regeringskommittén.

Under året antog regeringskommittén en rekommendation, riktad mot Irland för bristande uppfyllelse av förpliktelse i artikel 7.1 om att fastställa den minimiålder som minderåriga ska ha uppnått för att få anställning till 15 år, dock att undantag härifrån för göras för särskilt angivna lättare arbeten som inte inverkar menligt på deras hälsa, moral eller uppfostran, respektive artikel 7.3 om att föreskriva att personer som alltjämt är underkastade skolplikt inte får anlitas till arbete som hindrar dem att i full utsträckning tillgodogöra sig undervisningen. Detta då förbudet mot att anställa barn under 15 år inte omfattar barn som är anställda av en nära släkting. Undantaget i den irländska lagstiftningen gällde även personer underkastade skolplikt. Sverige röstade för rekommendationen.

Vidare antog regeringskommittén två varningar. Den ena varningen avsåg Rumänien och gällde bristfällig efterlevnad av artikel 6.4 enligt vilken parterna för att trygga arbetstagarnas och arbetsgivarnas rätt att förhandla kollektivt, åtar sig att erkänna arbetstagarnas och arbetsgivarnas rätt att vidta kollektiva åtgärder i händelse av intressekonflikt, däri inbegripet strejk, om inte annat följer av förpliktelser enligt gällande kollektivavtal. Detta då i landet enbart de mest representativa fackföreningarna får vidta strejkåtgärder och enbart när fler än 50 procent av medlemmarna röstar för strejk. Den andra varningen avsåg Grekland för bristfällig efterlevnad av artikel 13.1 enligt vilken parterna är skyldiga att se till att personer som saknar, och som inte genom egna ansträngningar eller på annat sätt kan skaffa sig tillräckliga medel för sin försörjning, och som inte heller kan få sådana medel från ett socialförsäkringssystem, får nödvändig hjälp, samt vid sjukdom, den vård deras tillstånd kräver. Detta då landet saknar ett allmänt system för social trygghet enligt vilket alla har en juridiskt utkrävbar behovsbaserad rätt till stöd. Sverige röstade för båda varningarna.

Ministerkommittén har under året i enlighet med den ovan redovisade rekommendationen från regeringskommittén antagit en rekommendation till Irland avseende artikel 7.1 och artikel 7.3.

Under året inkom sex kollektiva klagomål till Europarådet. Inga av dessa berörde Sverige. EKSJ har hittills fattat beslut om att ta upp fyra av dessa till prövning. Ministerkommittén har under året antagit en resolution avseende Bulgarien med anledning av ett kollektivt klagomål då det bland annat ansågs att situationen i landet avseende romska familjers bristfälliga boende och bristen på bekvämligheter innebär ett brott mot artikel 16 om rätt till socialt, rättsligt och ekonomiskt skydd för familjen i kombination med Artikel E om icke diskriminering i den reviderade sociala stadgan.

Under året har vidare arbete pågått bland annat med en revidering av det frågeformulär som används för staternas rapportering avseende deras efterlevnad av Europarådets sociala stadga respektive Europarådets reviderade sociala stadga.

3.8 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Europarådets styrkommitté för jämställdhetsfrågor (CDEG) fortsatte under år 2007 att prioritera främjandet av lika möjligheter och rättigheter, friheter och ansvar för kvinnor och män, att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor, inklusive arbete mot prostitution och människohandel för sexuella och andra ändamål samt att utveckla jämställdhetsintegreringen inom Europarådet och på nationell nivå.

Vid toppmötet i Warszawa underströk medlemsstaternas regeringschefer att en jämn könsfördelning är centralt i en demokrati och de bekräftade sina förpliktelser att uppnå reell jämställdhet inom alla områden i samhället. Med anledning av detta inledde CDEG ett arbetet med att ta fram en rekommendation om standard och mekanismer för jämställdhet. Denna rekommendation antogs av ministerkommittén i november 2007.

Som även framgick av den handlingsplan som antogs vid toppmötet beslutades att en arbetsgrupp skulle tillsättas med uppdrag att finna instrument för att motverka våld mot kvinnor. Åtta internationella experter har ingått i arbetsgruppen. Vid styrkommitténs möte i slutet av år 2007 presenterades arbetsgruppens förslag till hur man ska skapa instrument för att på europeisk nivå mångfaldiga de resultat som uppnåtts med utgångspunkt i olika nationella initiativ och framsteg. Diskussion om detta förslag kommer att fortsätta inom styrkommittén.

Två kampanjer har pågått under hela år 2007 på temana stoppa våld mot kvinnor och motverka handel av kvinnor och barn för sexuella ändamål. Den svenska delen av kampanjen mot våld är den handlingsplan, som regeringen beslutade om den 14 november 2007, för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Slutkonferensen för kampanjen om att motverka våld mot kvinnor hålls i juni 2008 i Strasbourg. Konferensen planeras behandla utvärdering av de nationella kampanjerna samt olika arbetssätt och metoder, liksom information om pågående arbete kring nationella handlingsplaner för att lägga grunden för en framtidsinriktad strategi. Sverige anser att strategin även bör inkludera hedersrelaterat våld.

Warszawatoppmötet slog bl.a. fast att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra all Europarådsverksamhet. För att nå jämställdhet i praktiken krävs att jämställdhetsintegrering tillämpas inom alla områden.

Sverige har för avsikt att under ordförandeskapet 2008 fortsatt driva och uppmuntra uppföljning av tidigare beslut och existerande jämställdhetsregelverk inklusive inom Europarådet som organisation.

3.9 Frågor om homosexuella-, bisexuella- och transpersoners (HBT) rättigheter

Skr. 2007/08:81

Under år 2007 har Sverige intensifierat ansträngningarna för att främja HBT-frågan i Europarådet. Under våren samlade Sverige de nordiska länderna till en samrådsgrupp. Samrådet resulterade i gemensamma uttalanden i ministerkommittén som gav stöd till HBT-frågan och efterlyste agerande från ställföreträdarkommittén. På begäran av de baltiska länderna utvidgades samrådsgruppen till att omfatta även dem.

På förslag från de åtta nordisk-baltiska länderna under svensk ledning gav ministerkommittén hösten 2007 i uppdrag till sekretariatet att utarbeta konkreta förslag till förstärkta insatser inom HBT-området. Sverige har bistått sekretariatet i detta uppdrag. Förslagen kommer att presenteras under våren 2008 och kommer sannolikt att bestå av ett paket av åtgärder för att bekämpa diskriminering på grund av sexuell läggning och främja tolerans mot HBT-personer. Förslagen ska sedan förhandlas i Europarådet innan de kan antas.

Vid sidan om verksamheten i ministerkommittén har andra delar av Europarådet fortsatt att arbeta aktivt med HBT-frågan. MR-kommissarien Thomas Hammarberg har lyft fram frågan vid flera tillfällen. Lokal- och regionalkongressen har antagit en rekommendation om yttrandefrihet och demonstrationsfrihet för HBT-personer och ledamöter i den parlamentariska församlingen har ställt flera frågor till ministerkommittén, bl.a. om oroligheter i samband med Pridefestivaler i Europarådets medlemsländer.

3.10 Barnets rättigheter

I maj 2007 antog ministerkommittén riktlinjer för en expertkommitté för sociala frågor för familjer och barn (Committee of Experts on Social Policy for Families and Children, CS-SPFC) under CDCS. Expertkommittén har koncentrerat sitt arbete på uppföljning av Europarådets rekommendation om positivt föräldraskap som antogs år 2006 liksom frågor kring förutsättningarna att förena familjeliv och förvärvsarbete. Expertgruppen ska lägga fram ett förslag till strategi för tillämpningen av Europarådets rekommendation om positivt föräldraskap, bl.a. hur den och annat kunskapsmaterial kring föräldrastöd ska spridas och tas till vara i medlemsländerna.

Under sitt ordförandeskap kommer Sverige att initiera en ny strategi för rådets pågående program "Building a Europe for and with Children" under rubriken "Omvårdnad, skydd och inflytande för barn i Europa". Målet är att Europarådets insatser för barn ska få ett tydligare barnrättsperspektiv genom ett starkare betoning av barnkonventionens grundläggande principer – icke-diskriminering, rätt till liv och utveckling, med betoning på barnets bästa vid alla beslut och åtgärder samt barns rätt att komma till tals. Den nya strategin innebär att man i Europarådets arbete som rör barn alltid ska beakta barnets rätt till omvårdnad, skydd och inflytande.

Det svenska initiativet lanseras vid en högnivåkonferens i Stockholm den 8-10 september 2008. Konferensen föregås av seminarier om

strategins komponenter: barns delaktighet och inflytande i samhället, skydd mot våld och andra övergrepp samt ett barnvänligt rättsväsende. Seminarierna anordnas i samarbete med Nordiska ministerrådet och dess svenska ordförandeskap.

3.11 Handikappfrågor

Under år 2007 beslutade Europarådet att lägga ned kommittén för handikappfrågor (CD-P-RR) inom partsavtalet. Ett forum (CAHPAH), underställt Ministerkommittén, har bildats för samordning av uppföljningen av handlingsplanen åren 2006–2015 för att förbättra situationen för personer med funktionshinder i Europa.

Under Sveriges ordförandeskap kommer funktionshindrade personers rättigheter att prioriteras. Europarådet ska, på initiativ av Sverige och i samarbete med Nordiska ministerrådet arrangera en konferens den 29-30 oktober 2008. Tema för konferensen är genomförande av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionshinder, som antogs av generalförsamlingen i december 2006. Europarådets handlingsplan som ett regionalt verktyg vid genomförandet av konventionen kommer att lyftas fram.

3.12 Rasism och intolerans

Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans (ECRI) arbetar bland annat med att granska och analysera situationen i de enskilda medlemsstaterna vad avser etnisk diskriminering, rasism och liknande intolerans. På grundval av analysen utarbetar ECRI rapporter om varje enskilt land. Den fjärde omgången av landgenomgångar sker 2008-2012 (ett tiotal länder granskas årligen). Enligt planerna kommer Sverige att granskas år 2012.

3.13 Nationella minoriteter

Arbetet vad gäller skydd för personer som tillhör nationella minoriteter sker främst i expertkommittén för frågor som rör nationella minoriteter (DH-MIN), som är en underkommitté till styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH). Kommittén har under året bl.a. ägnat sig åt att utarbeta yttranden över ett antal rekommendationer från parlamentariska församlingen om bl.a. hemspråksundervisning och minoriteters rättigheter i Lettland. Inför år 2008 valdes Sveriges representant i DH-MIN till uppdraget som vice ordförande i expertkommittén.

Sverige har ratificerat Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (minoritetsspråkskonventionen) och rapporterar därför periodiskt om genomförandet av konventionerna till Europarådet. För ramkonventionens del sker rapporteringen vart femte år och för minoritetsspråkskonventionen sker rapporteringen vart tredje år. Konventionsstaternas genomförande av dessa båda konventioner

övervakas av Europarådets rådgivande kommitté för ramkonventionen och Europarådets expertkommitté för minoritetsspråkskonventionen. Skr. 2007/08:81

Som ett led i övervakningsprocessen av Sveriges genomförande av ramkonventionen besökte den rådgivande kommittén under tre dagar i maj 2007 Sverige. Under hösten 2007 lämnade Sverige sin tredje rapport angående genomförandet av minoritetsspråkskonventionen.

Under år 2008 kommer tioårsjubileet av både ramkonventionen och minoritetsspråkskonventionen att uppmärksammas. Som exempel kan nämnas att Slovakien som ordförande i ministerkommittén i mars kommer att anordna ett endagsseminarium där både minoritetsspråkskonventionen och ramkonventionen lyfts fram.

3.14 Romers rättigheter

Specialistgruppen för romska frågor (MG-S-ROM) har till uppgift att bidra till en långsiktig förbättring för Europas 8 till 10 miljoner romer. Gruppen fungerar som rådgivare åt ministerkommittén i frågor som gäller romer och är en specialistgrupp under styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH). Gruppen möts två gånger per år och arrangerar även inspektions- eller studieresor och rundabordsamtal.

I december 2007 genomförde Sverige i samarbete med Europarådet och EU:s byrå för grundläggande rättigheter en konferens om romska kvinnors rättigheter "Amare Glasura Ashunde – Our Voices Heard". IRWIN (International Romani Womens' Network) deltog också i förberedelsearbetet.

Syftet med konferensen var att skapa ett forum för diskussion och utbyte av kunskap och goda exempel mellan personer i beslutsfattande positioner och romska kvinnonätverk i Europa rörande de utmaningar som möter romska kvinnor i dag. Tyngdpunkten i diskussionerna låg på människohandel, hälsa, reproduktiva rättigheter och implementering av romska kvinnors rättigheter i praktiken. Sverige kommer att verka för att romska kvinnors rättigheter fortsatt uppmärksammas genom exempelvis konferenser eller seminarier.

3.15 Social sammanhållning

I november presenterade Aktionsgruppen för social sammanhållning sin rapport om social sammanhållning i det tjugoförsta århundradet. Denna grupp tillsattes av ministerkommittén år 2005 på uppdrag av toppmötet i Warszawa med syfte att få förslag till framtida inriktning av Europarådets verksamhet när det gäller social sammanhållning. Ett viktigt syfte har varit att undersöka den fortsatta relevansen av begreppen social sammanhållning idag och i framtiden mot bakgrund av de förändringar som samhällena genomgått och står inför. Rapporten och dess förslag kommer att bli föremål för diskussioner bland medlemsländerna och i olika Europarådsorgan under år 2008, och väntas få stor betydelse för Europarådets framtida verksamhet.

Demokrati är ett av Europarådets kärnområden. Demokratifrågorna hanteras i ministerkommittén, i parlamentariska församlingen (PACE) och i kongressen för lokala- och regionala myndigheter. Under år 2007 höll församlingen en första debatt, som i fortsättningen ska hållas årligen, på temat ”Tillståndet för mänskliga rättigheter och demokrati i Europa”. Under året omorganiserades sekretariatet delvis och generaldirektoratet för demokrati och politiska frågor bildades. Därigenom har möjligheterna till övergripande arbete med demokratiutveckling förbättrats. Generaldirektoratets arbete omfattar bl.a. Demokratiforum och e-demokrati, demokrati på lokal och regional nivå samt frågor om civila samhällets deltagande. Även Venedigkommissionen spelar en väsentlig roll för utvecklingen av demokratifrågorna.

4.1 Demokratiforum

Toppmötet i Warszawa år 2005 beslutade att etablera ett forum för framtida demokratifrågor. Syftet med forumet är att stärka demokrati, medborgerliga fri- och rättigheter och medborgarnas delaktighet inom Europarådets medlemsstater. Forumets uppgift är att identifiera och utvärdera betydande initiativ och åtgärder för demokratiutveckling, samt sprida kunskap bland medlemsstaterna. Forumet ska ses som en process där form och tema kan variera över tiden och som ett exempel på hur Europarådet kan arbeta med nya metoder för att främja arbetet med demokratiutvecklingen i Europas medlemsstater. Teman för Forum åren 2005 och 2006 har varit medborgerligt deltagande samt de politiska partiernas roll i demokratier. Den 13-15 juni 2007 stod Sverige värd för forumet som genomfördes i Stockholm och Sigtuna. Det övergripande temat var ”Makt och egenmakt – det ömsesidiga beroendet mellan demokrati och mänskliga rättigheter”. Forummötet genomfördes i samarbete med Sveriges riksdag och Sveriges Kommuner och Landsting samt Sigtuna kommun. Målet för Forumet var att arbeta processinriktat och temat behandlades i ett antal underteman och ett flertal arbetsgrupper. I Forumet deltog omkring 400 representanter från samtliga beslutande nivåer (lokala, regionala och nationella), representanter från det civila samhället, forskare och internationella organisationer, däribland EU och Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA). Ett uttalat mål, som också uppnåddes, var att det civila samhället skulle vara bättre representerat och involverat än vid tidigare Forum. Som ett resultat av det svenska Forumet har det nära samarbetet mellan de olika beslutande nivåerna samt det civila samhället betonats som arbetsmodell i riktlinjerna för Demokratiforum. Material om forumet finns på www.regeringen.se/democracyforum.

Europarådets Forum pekar på vikten av att stärka deltagande mellan valen och av att ge kvinnor och män möjlighet att få ge uttryck för sina åsikter och påverka beslut som rör dem själva. Forumet erbjuder en värdefull plattform för utvecklingen av metoder för detta. Sverige kommer fortsatt att medverka till att förstärka denna plattform och den fortsatta forumprocessen. Under det svenska ordförandeskapet i

Europarådet kommer Sverige verka för att Forum 2007 följs upp och att de föreslagna åtgärderna genomförs. Ett stärkt civilt deltagande samt systematiskt arbete för demokratiutveckling och mänskliga rättigheter kommer att stå i blickpunkten. Sverige kommer också stödja föreberedelserna och genomförandet av Forum hösten 2008, som Spanien kommer att stå värd för i Madrid den 15-17 oktober.

4.2 Venedigkommissionen

Venedigkommissionen är ett s.k. vidgat partiellt avtal som fungerar som ett rådgivande organ i konstitutionella och andra rättsliga frågor av betydelse för demokratisk samhällsutveckling. Det formella namnet är Europeiska kommissionen för demokrati genom lag. Utöver Europarådets alla medlemsländer är ytterligare sex länder medlemmar, nämligen Algeriet, Chile, Israel, Marocko, Kirgizistan och Republiken Korea. Vitryssland har associerad medlemsstatus. Följande länder har ställning som observatörer: Japan, Kanada, Kazakstan, Mexico, Uruguay och USA. Sydafrika och Europeiska kommissionen har speciella former för samarbetet med Venedigkommissionen.

Kommissionens ledamöter är oberoende framträdande experter som utses av respektive lands regering. Ledamöterna utarbetar på begäran av olika organ förslag till yttranden i olika frågor. Yttrandena antas av kommissionens ledamöter från Europarådets medlemsländer. Norrmannen Jan Erik Helgesen är sedan december 2007 ny ordförande i kommissionen. De senaste åren har kommissionens arbete i stor utsträckning ägnats Balkan, Kaukasus och Centralasien. Från en tidigare tonvikt på konstitutionella frågor har verksamheten diversifierats och kommit att omfatta aspekter av annan nationell lagstiftning (mänskliga rättigheter, civil- och strafflag m.m.). Under år 2007 har ett antal yttranden lämnats beträffande lagstiftning i Montenegro, Kirgizistan, Moldavien och Armenien. Kommissionen har ett antal projekt på gång, bl. a. om demokratisk kontroll av väpnade styrkor och konstitutionella reformer i latinamerikanska länder. Under år 2007 har kommissionen diskuterat konstitutionella frågor i Israel med ordföranden i landets högsta domstol och vallagsreformer i Mexico.

4.3 Lokal demokrati och gränsöverskridande samarbete

I styrkommittén för kommunala och regionala frågor (CDLR) bedriver Europarådet sitt arbete om kommunala frågor, vilket innefattar demokratifrågor, kommunalekonomiska frågor och gränsöverskridande kommunal samverkan. Under år 2007 har diskussion om en konvention om gränskommunala samverkansorgan fortsatt. Arbetet har dock avvaktat genomförandet av EU:s förordning om europeiska grupperingar för gränskommunal samverkan som behandlar liknande frågor.

En viktig del av arbetet har under året vidare varit att förbereda och genomföra det kommunministermöte som hålls vart tredje år. På kommunministermötet som hölls i Valencia i oktober antog kommunministrarna en deklaration om en Europarådsstrategi för innovation och

styrning på den lokala nivån. Mötet föreslog vidare att ett tilläggsprotokoll till den europeiska konventionen om kommunalt självstyre skulle utarbetas. Tilläggsprotokollet skulle behandla rätten till medborgerligt deltagande på lokal och regional nivå och rätten till information från kommuner och regioner för att kunna säkerställa medborgerligt deltagande. Förslaget om ett tilläggsprotokoll ligger övergripande i linje med de svenska ordförandeskapsprioriteringarna om kraftsamling på demokratifrågor. Arbetet med ett tilläggsprotokoll kan väntas pågå under hela år 2008 i CDLR.

4.4 Bekämpning av korruption

Inom gruppen av stater mot korruption (GRECO), är 46 länder medlemmar, nämligen de som är medlemmar av Europarådet med undantag av Liechtenstein och San Marino. Därutöver är USA medlem. Italien, Monaco och Ryssland blev under året nya medlemmar i organisationen.

Arbetet med att utvärdera medlemsstaternas efterlevnad av åtagandena enligt Europarådets instrument på korruptionsområdet har fortsatt. Uppföljningsrapport avseende rekommendationerna från den andra utvärderingsomgången antogs av GRECO. Av rapporten framgår att Sverige uppfyller rekommendationerna med ett undantag, som gäller en rekommendation att införa riktlinjer för att undvika fall av intressekonflikter i situationer när statliga tjänstemän övergår till privat sektor.

Arbetet med den tredje utvärderingsomgången, som bland annat behandlar partifinansiering, har påbörjats. För Sveriges del planeras utvärderingen inledas under våren 2008.

4.5 Massmedia

Styrkommittén för massmediefrågor och nya medier (CDMC) består av nationella experter från samtliga Europarådets medlemsstater. Under 2007 har CDMC liksom tidigare år arbetat brett med att se över befintliga regelverk liksom behovet av nya regelverk och rekommendationer på medieområdet då det snabbt förändras genom nya teknikformer. Bland annat pågår ett arbete med att se över eventuella nya mekanismer för att bättre kunna övervaka efterlevnaden av artikel 10 i Europakonventionen om mänskliga rättigheter, dvs. den artikel som ska garantera yttrande- och åsiktsfrihet. CDMC förbereder nästa ministerkonferens, som kommer att äga rum i Reykjavik i maj 2009.

Sverige har sedan ett par år tillbaka deltagit aktivt i arbetsgruppen MC-S-IC, vilken hanterar frågor som rör mediers situation vid kris. Den avslutade sitt arbete i december 2007. Dessa frågor ska i fortsättningen främst behandlas i CDMC alternativt i ad-hoc-grupper.

Främjande av rättsstatens principer har varit en huvuduppgift för Europarådet sedan organisationen skapades 1949. Respekt för dessa principer är dessutom, enligt artikel 3 i Europarådets stadga, ett krav för att medlemskap ska beviljas. Sedan dess har Europarådet lämnat betydande bidrag till både den europeiska och internationella rättsutvecklingen vad avser rättsstatsprinciperna, främst genom arbetet på basis av Europakonventionen, men därutöver genom en rad instrument som antagits över åren. En värdefull sammanställning av detta arbete återfinns i Europarådets skrift *Building Europe together on the Rule of Law*.

Liksom för arbetet inom FN utgör rättsstatsprinciperna en hörnsten i en triangel, där de andra hörnen utgörs av demokrati och mänskliga rättigheter; de är alla tre beroende av varandra. Rättsstatsprinciperna innebär att ingen får stå ovanför eller utanför lagen, att staten och statsorganen är skyldiga att följa den gällande rätten och att det finns garantier mot missbruk av statsmakten. Det räcker dock inte med formell legalitet som innebär att lagar följs. Det krävs dessutom att lagar stiftas och tillämpas utan diskriminering och med respekt för individens värdighet och mänskliga rättigheter. Det krävs också ett fungerande rättsväsende som alla har tillgång till. Ett fungerande rättsväsende kräver okorrumperade poliser och åklagare, oberoende advokater samt en obunden och opartisk domarkår. Dessutom krävs det att domstolarnas beslut efterlevs.

Men rättsstatsprincipen har inte enbart betydelse för de rättigheter som skyddar individen mot övergrepp från statsmaktens sida. För det stora flertalet är den lika betydelsefull som en garant för äganderätten, att ingångna avtal ska hållas, att tillstånd för att uppföra en byggnad eller ekonomisk verksamhet går att lita på, och att sociala och ekonomiska rättigheter inte är förbehållna ett fåtal. Finns det inte rättssäkerhet får det också återverkningar på tillväxt och investeringar.

Inom samtliga områden har Europarådet varit verksamt. För närvarande ligger tonvikten på frågor om rättsligt samarbete och folkrätt.

5.1 Rättsligt samarbete

Rättsligt samarbete är ett av Europarådets kärnområden och det omfattar såväl straffrättsliga som civil- och förvaltningsrättsliga frågor. Det avser bl.a. frågeställningar som rör samarbete mellan stater, förhållandet mellan den enskilde och staten, rättsstatliga principer och rättsväsendets funktion och självständighet. Under åren har ett stort antal konventioner och rekommendationer förhandlats fram och antagits.

Vid den 28:e Europarådskonferensen för justitieministrar, som hölls den 25-26 oktober 2007 på Lanzarote, antogs en resolution om migranters och asylsökandes tillgång till rättskipning. Resolutionen uppmanar ministerkommittén att uppdra åt Europarådets styrkommitté för rättsligt samarbete (CDCJ) att i samarbete med den straffrättsliga styrkommittén (CDPC) och styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) bl.a. undersöka migranters, asylsökandes och ensamkommande

barns roll i rättsprocessen. Vid konferensen antogs också en resolution om barnvänligt rättsväsende. Resolutionen uppmanar bland annat ministerkommittén att tillsätta en samordnare för barnfrågor och uppmanar den att uppdra åt CDPC, CDCJ, CDDH och kommissionen för effektivisering av rättsväsendet (CEPEJ) att se över barnets ställning i rättsprocessen och undersöka sätt att förbättra den och att ta fram ett utkast till europeiska riktlinjer för ett barnvänligt rättsväsende.

CDPC höll sitt årliga plenarmöte i juni 2007. I CDPC diskuterades och godkändes ett förslag till konvention om skydd för barn mot sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. Konventionens syfte är att förebygga och bekämpa sexuellt utnyttjande av och sexuella övergrepp mot barn, att skydda brottsoffrens rättigheter samt att främja nationellt och internationellt samarbete i frågan. Konventionen innehåller bland annat bestämmelser som förebyggande åtgärder, hjälp till och skydd för offer, behandling av förövare, rättsprocessen och om vad som ska vara straffbart. Senare under året antogs konventionen av ställföreträdarkommittén. Sverige undertecknade konventionen vid justitieministerkonferensen på Lanzarote. Vidare godkände CDPC mandat för en specialistgrupp rörande förfalskning av farmaceutiska produkter, vilken ska presentera sin rapport under år 2008. Under år 2008 kommer vidare bl.a. frågor rörande partnerrelaterat våld studeras, med syfte att senare eventuellt utarbeta en konvention på området.

Den 1 februari 2008 trädde Europarådets konvention mot människohandel ikraft. Det innebär att övervakningsorganet GRETA nu kommer att inrättas. Diskussioner pågår om utformningen av valprocedurer för utnämning av ledamöter i GRETA. Sverige har undertecknat konventionen och förberedelser för att tillträda konventionen pågår i Regeringskansliet.

Expertkommittén för straffrättsligt samarbete (PC-OC) har, förutom sitt kontinuerliga arbete med att diskutera implementeringen av de straffrättsliga konventionerna och inom ramen för processen med att effektivisera det straffrättsliga samarbetet, börjat förhandla om en uppdatering av den europeiska utlämningskonventionen. Arbetet fortsätter under år 2008.

I juni 2007 trädde Europarådets konvention om förebyggande av terrorism i kraft. En samordning av Europarådets aktiviteter beträffande terrorism sker i expertkommittén CODEXTER, som under året fortsatt sitt arbete med landprofiler och en tematisk genomgång av olika frågor, bland annat användningen av Internet för terrorismändamål. Genomförandet av Ministerkommitténs rekommendation om samarbete med Interpol för att bekämpa terrorism har också behandlats. En internationell konferens om betingelser för spridningen av terrorism anordnades i Strasbourg i april. CODEXTER kommer under år 2008 att arbeta vidare med samma inriktning och planerar att ta upp bl.a. rekrytering för terrorism och vissa migrationsrelaterade frågor, som falska identiteter.

CDCJ, som har i uppdrag att främja europeiskt samarbete rörande bl.a. förvaltningsrätt, familjerätt och medborgarskapsfrågor, behandlade vid sitt årliga plenarmöte ett utkast till ny adoptionskonvention samt utkast till rekommendation om god förvaltning, skuldsanering respektive frivilligorganisationers rättsliga ställning. Rekommendationerna antogs

senare under året av ministerkommittén. Vidare utarbetades under året i en av styrkommitténs specialistgrupper (CJ-S-VICT), i vilken Sverige företrädde av en ledamot, en rapport om icke-straffrättslig kompensation för brottsoffer. Arbetet med familjerätt och medborgarskapsfrågor (bland annat åtgärder för att stödja barns rättsliga status i vissa avseenden och utvecklande av åtgärder som rör medborgarskap) kommer fortsatt att prioriteras och är tänkt att bedrivas inom den sedan länge verksamma expertkommittén för familjerätt respektive en ny specialistgrupp för medborgarskapsfrågor. Under kommande år kommer expertkommittén för familjerätt att utarbeta två nya rekommendationer, en om försvunna personer och dödförklaringar samt en om s.k. framtidsfullmakter, varigenom enskilda på avtalsrättslig väg ska kunna utse framtida ställföreträdare.

CEPEJ sammanställer vartannat år en rapport med uppgifter om medlemsstaternas rättsväsenden. Under år 2007 har fördjupade studier genomförts utifrån uppgifterna i 2006 års rapport. Dessutom har uppgifterna till 2008 års rapport samlats in från medlemsstaterna.

5.2 Folkrättsfrågor

Kommittén för internationell rätt (CAHDI) har under Europarådets ministerkommitté i uppdrag att behandla frågor om internationell rätt och särskilt frågor av betydelse för Europarådets verksamhet. Dessutom deltar stater med observatörsstatus i Europarådet, andra stater (Australien) och därutöver vissa internationella organisationer (NATO, OECD, FN-organ, Röda Korset, Interpol m.fl.).

Ett stående inslag i kommitténs verksamhet gäller granskningen av reservationer till internationella fördrag, inklusive Europarådets egna instrument.

Under år 2007 har kommittén fortsatt diskussionerna kring rättssäkerhetsproblem i samband med FN:s säkerhetsråds arbete med riktade sanktioner. Därutöver har CAHDI diskuterat medlemsstaternas bidrag till det arbete om rättstatens grundvalar som pågår i FN. Inom ramen för en transatlantisk dialog har CAHDI fortsatt samtalen med amerikanska representanter om hur man bör betrakta kampen mot terrorismen i ett internationellt rättsligt perspektiv, inklusive gällande tillämpligheten av mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt.

Den 6-7 oktober 2008 anordnar CAHDI, tillsammans med Storbritannien, i London en särskild konferens om de utmaningar inför vilka internationella domstolar och tribunaler numera står. Konferensen äger rum under det svenska ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté varför en viss svensk profil också kommer att ges mötet i London.

6.1 Integrationsfrågor

Frågor som rör integration och sociala relationer har sin huvudsakliga hemvist i styrkommittén för migrationsfrågor (CDMG), dess byrå och expertkommittéer.

CDMG:s uppgift är bl.a. att utveckla ett europeiskt samarbete på migrations- och integrationsområdena, anordna konferenser på ministernivå samt följa upp beslut och överenskommelser från dessa konferenser. Styrkommittén svarar också för en stor del av det förberedande arbetet i fråga om förhandlingar, policyutveckling, rekommendationer m.m.

Styrkommitténs aktiviteter inriktas på tre kärnområden: integration och sociala relationer, hantering av migrationsfrågor samt invandrades rättsliga status. Arbetet i styrkommittén och expertgrupperna har framför allt inriktats på frågor om lika behandling på arbetsmarknaden, social sammanhållning grundad på ömsesidig respekt samt på att underlätta situationen för utsatta grupper med särskilt betoning på invandrarungdomar.

Under år 2007 har en expertkommitté utarbetat utkast till rekommendationer avseende olika åtgärder för att förbättra integrationen av nyanlända invandrarungdomar inom t.ex. skolväsendet, språkundervisning, arbetslivet samt åtgärder för att förbättra villkoren för barn och ungdomar som växer upp i segregerade bostadsområden.

En annan expertgrupp inom CDMG har fått i uppdrag att utarbeta förslag till riktlinjer för att underlätta möjligheterna till sysselsättning och eget företagande för personer med utländsk bakgrund. Expertgruppen kommer att slutföra sitt uppdrag under år 2008. Syftet med rekommendationen är att motverka diskriminering på arbetsmarknaden och säkerställa att invandrare och personer med utländsk bakgrund behandlas på samma sätt som infödda samt får tillgång till arbete på lika villkor.

Specialistgruppen för romer har också tagit fram förslag till rekommendationer om nationella och regionala strategier för att motverka diskriminering av romer och resande samt främja principen om lika behandling.

Under år 2008 anordnas den 8:e konferensen för ministrar ansvariga för migrationsfrågor. Konferensen äger rum i Kiev 4-5 september 2008 och arrangeras i nära samarbete med Europarådets parlamentariska församling, EU, OECD och andra internationella organisationer. CDMG svarar för genomförande och uppföljning av konferensen.

Syftet med konferensen är att åstadkomma ett utökat samarbete mellan värd-, ursprungs- och transitländer på migrations- och integrationsområdena i enlighet med Europarådets konvention om mänskliga rättigheter. Konferensen ska präglas av en helhetssyn som lyfter fram sambanden mellan migration, integration och utveckling samt tillvarata goda exempel och erfarenheter.

Konferensen kommer att behandla fyra teman som består av ekonomisk migration och dess hantering, ekonomisk migration och utveckling, ekonomisk migration och social sammanhållning samt sambanden mellan migration, integration och utveckling.

6.2 Interkulturell dialog

Toppmötet i Warszawa angav en stärkt roll för Europarådet avseende interkulturell dialog, baserad på universella mänskliga rättigheter, för att främja bl.a. tolerans och förebygga konflikter. Vid sidan om interkulturell dialog i Europas samhällen framhöll toppmötet även vikten av samverkan med andra internationella och regionala organisationer och dialog med Europas grannregioner. Under år 2006 beslöts att Europarådet skulle utarbeta en vitbok om interkulturell dialog, vilken skulle syfta till att utforma en sammanhängande och långsiktig policy samt bidra till utveckling av interkulturell dialog. Efter diskussion kring en grönbok, som sekretariatet utarbetat, har en omfattande konsultationsprocess med medlemsstaterna och andra intressenter ägt rum under år 2007. Diskussionerna visade bland annat att medlemsländerna har olika syn på interkulturell dialog, och vilken roll Europarådet fortsatt bör ha. Arbetet med vitboken har till stor del skett under år 2007 och avses avslutas under år 2008, parallellt med det europeiska år för interkulturell dialog som EU tagit initiativ till. Sverige har understrukit vikten av ett rättighetsperspektiv som innebär att mänskliga rättigheter ska respekteras oavsett land, kultur eller specifik situation. Dialogen skulle på så vis kunna bidra till att motverka diskriminering och intolerans. Sverige lyfte särskilt fram kvinnors och ungdomars deltagande samt civila samhällets roll som viktiga aspekter. Den interkulturella dialogen får enligt svensk uppfattning inte utnyttjas för att relativisera de mänskliga rättigheterna, med hänvisning till olika traditioner, och försvaga efterlevnaden av de åtaganden länderna gjort inom Europarådet. Sverige betonade också vikten av samverkan med EU, OSSE och FN.

Under det ryska ordförandeskapet år 2006 framkom förslag om att etablera organ för en regelbunden dialog mellan trossamfund och Europarådet. Förslaget möttes av blandade reaktioner i ministerkommittén. Sverige ansåg att den religiösa dimension som ofta förknippas med interkulturell dialog kan behandlas inom ramen för arbetet med vitboken, vilket generellt bör bedrivas på ett öppet sätt gentemot medlemsländerna och ministerkommittén. Ett möte hölls i San Marino år 2007 och ministerkommittén beslöt senare att på försöksbasis hålla ett första möte år 2008 om den religiösa dimensionen av den interkulturella dialogen.

Under våren 2008 kommer regeringen att inleda en satsning på en dialog och en samverkan med ett brett spektrum av aktörer i samhället i syfte att stärka respekten för demokratin och de mänskliga rättigheterna, det vill säga att skapa en förstärkt gemensam värdegrund i Sverige. Satsningen planeras att pågå under tre år och har viktiga beröringspunkter med Europarådets arbete kring interkulturell dialog.

Europarådet arbetar med frågor om såväl utbildning som högre utbildning och forskning. Inom utbildningsområdet ligger tyngdpunkten på undervisning i och om demokratiskt medborgarskap, respekt för mänskliga rättigheter, kulturell och religiös dialog och mångfald samt betydelsen av språkkunskaper.

6.3.1 Utbildning

Den 22:a europeiska konferensen för utbildningsministrar ägde rum i Istanbul den 4-5 maj 2007. Temat för konferensen var utbildningspolitikens roll i byggandet av ett mer humanitärt och inklusivt Europa. Konferensen utmynnade i en deklaration som bl.a. understryker vikten av utbildning för alla för att nå ett mer inkluderande Europa. Konferensen ställde sig också positiv till det norska initiativet att inrätta ett nytt resurscenter i Europarådet för utbildning för demokratiskt medborgarskap, mänskliga rättigheter, interkulturell utbildning och utbildning om religiös mångfald.

Styrkommittén för utbildning (CDED) diskuterade, utöver de frågor som behandlades vid konferensen, också bl.a. interkulturella elevutbyten inom gymnasieskolan samt två projekt rörande utbildning för demokratiskt medborgarskap och mänskliga rättigheter respektive politik och praktik för att undervisa om sociokulturell mångfald. Det senare projektet pågår under åren 2006 till 2009. Den första fasen omfattar en översikt om hur lärarutbildningarna behandlar frågor om religiös mångfald. Studien omfattar 18 länder, däribland Sverige. Projektet går nu vidare i en andra fas där de nyckelkompetenser ska definieras som krävs för att förbättra undervisningen om sociokulturell mångfald.

Ett seminarium anordnades under hösten inom historiprojektet ”The Image of the Other in History Teaching”. I november anordnade Europarådet en konferens inom projektet för att utveckla ett gemensamt referensverktyg för moderna språk. Konferensen handlade om lärande, undervisning och utvärdering och omfattade diskussioner om både språket som ämne och språket som verktyg för all undervisning. Under hösten 2008 planerar Europarådet att genomföra ett forum med NGO:s om utbildning för demokratiskt medborgarskap och mänskliga rättigheter. Sverige avser stödja mötet i egenskap av ordförande i ministerkommittén.

6.3.2 Högre utbildning och forskning

Europarådets arbete inom högre utbildning och forskning inriktas på erkännande av kvalifikationer, det offentligas ansvar för högre utbildning och forskning, styrning av högre utbildning samt andra områden som är relevanta för förverkligandet av ett europeiskt område för högre utbildning (the European Higher Education Area – EHEA) till år 2010. Europarådet stödjer också reformer inom högre utbildning i de så kallade

prioriterade områdena – sydöstra Europa, södra Kaukasus och vissa f.d. Sovjetländer. Skr. 2007/08:81

Europarådets arbete inom högre utbildning och forskning övervakas av kommittén för högre utbildning och forskning (CDESR). I kommittén ingår representanter för medlemsländernas utbildningsministerier och representanter för lärosäten. Som observatörer ingår också länder som är observatörer i Europarådet liksom vissa nätverk och organisationer som arbetar med högre utbildning på en internationell nivå, t.ex. EU-kommissionen, Nordiska ministerrådet och UNESCO.

Inom ramen för Bolognaprocessen, vilken ska leda fram till ett europeiskt område för högre utbildning, hölls i London den 17-18 maj 2007 ett ministermöte i vilket Europarådet deltog aktivt som en av de organisationer som är knutna till processen. Montenegro välkomnades som den 46:e medlemmen, en vecka efter att landet blev den 47:e medlemmen i Europarådet. I oktober 2007 arrangerade Europarådet ett "Forum for Qualifications Frameworks". Detta som en följd av att Europarådet getts i uppdrag av ministermötet i London att koordinera erfarenhetsutbyte för att främja utvecklandet av nationella ramverk som överensstämmer med det gemensamma Europeiska ramverket.

Europarådets och UNESCO:s gemensamma konvention om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen, som antogs i Lissabon år 1997, ratificerades under år 2007 av Tyskland och Turkiet och är därmed ratificerad i 39 av Europarådets medlemsländer. Vid Bolognaprocessens ministermöte i London uppmanades de av de deltagande länderna som inte ratificerat konventionen att göra det. Konventionen är viktig för förverkligandet av ett gemensamt europeiskt område för högre utbildning. I januari 2007 arrangerade Europarådet ett seminarium om erkännandefrågor: "New Challenges in Recognition: Recognition of Prior Learning and Recognition between Europe and other Parts of the World" för att stödja arbetet med erkännandefrågor i olika länder.

I november 2007 lanserades ett nytt projekt inom högre utbildning – "The University between Humanism and Market: Redefining its Values and Functions for the 21st Century". Projektet kommer att pågå till och med 2010 och lanseringskonferensen hade temat: "New Challenges to European Higher Education – Managing the Complexities of a Globalized Society". Frågor som kommer att behandlas under projektets gång är vilka utmaningar som ligger framöver för högre utbildning och dess roll i samhället i stort, vad för slags högre utbildning som behövs för att möta dessa utmaningar och hur högre utbildning kan organiseras för att stå väl rustad inför framtiden. Två ytterligare konferenser är planerade inom ramen för projektet, en under år 2008 och en under år 2009. Med anledning av Europarådets vitbok om interkulturell dialog planerar CDESR att arrangera tre konferenser under 2008 och 2009 om främjandet av interkulturell dialog inom högre utbildning. Under konferenserna kommer man att diskutera frågor relaterade till hur den interkulturella dialogen kan tas tillvara inom universitetet och högskolorna, lärosätenas roll som internationella institutioner och kulturbärare samt hur olika strategier kan bidra till ett stärkande av den interkulturella dialogen inom universitet och högskolor.

Den 27-29 september 2007 markerade Centrum för moderna språk i Graz slutet på sitt program åren 2004 – 2007 med en konferens på temat: ”Languages for Social Cohesion – Language Education in a Multilingual and Multicultural Europe”. Temat för centrets program åren 2008-2011 är ”Empowering Language Professionals”.

Skr. 2007/08:81

6.4 Kultur och kulturarv

Arbetet i styrkommittéerna för kulturarv respektive kulturfrågor är inriktade på Europarådets kärnområden mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Styrkommittén för kulturfrågor, (CDCULT), har under året koncentrerat sig på utvecklingen av råd i kulturpolitiska frågor. Vid styrkommitténs senaste möte i maj 2007 presenterades en nationell kulturpolicy för Ukraina. Vidare har de interkulturella frågorna och det fortsatta arbetet med en vitbok om interkulturell dialog prioriterats samt samarbetet mellan Europarådet och the Arab League Educational, Cultural and Scientific Organisation (ALECSO) m.fl. om konfliktförebyggande insatser.

I styrkommittén för kulturarvsfrågor (CDPAT), har arbetet under året framförallt skett mot bakgrund av den nya ramkonventionen för kulturarvet, The Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society som öppnades för underskrift i samband med Europarådets kulturministerkonferens år 2005 i Faro, Portugal. Arbetet har framförallt kännetecknats av den tvärsektoriella syn på kulturfrågorna som ska användas som en resurs i samhällsutvecklingen och knyts till Europarådets kärnmål som främjandet av mänskliga rättigheter och ett hållbart brukande av kulturarvet.

Underkommittéer till CDPAT har bland annat gjort en översyn av inriktningen på det framtida arbetet med samarbetsprojektet European Heritage Days och i Europarådets databasprojekt HEREIN som syftar till att öka och underlätta kontakterna mellan kulturarvsinstitutioner i Europa.

I slutet av år 1988 etablerade Europarådet genom ett partsavtal en europeisk fond för stöd till filmproduktion, kallad *Eurimages*. Fonden hade 33 medlemmar vid årsskiftet 2007/2008. Under 2007 förfogade fonden över 21 miljoner euro (ca 194 miljoner kronor). Härtill kommer 1,1 miljoner euro (ca 10 miljoner kronor) för administrativa ändamål. Det svenska bidraget, som utbetalades av Svenska Filminstitutet, uppgick detta år till 530 991 euro (ca 4,9 miljoner kronor). Under 2007 fick två filmer med svensk huvudproducent tillsammans (ca 4,9 miljoner kronor). Två filmer med svenska samproducenter fick 500 000 euro (ca 4,6 miljoner kronor).

Europeiska audiovisuella observatoriet etablerades år 1992 i form av ett s.k. vidgat partiellt avtal till Europarådet. Observatoriet har 37 medlemmar, varav 36 är medlemsländer i Europarådet. Sverige är ett av observatoriets medlemsländer. Europeiska kommissionen är också medlem i observatoriet.

Observatoriets uppgift är att samla och sprida information om den audiovisuella sektorn – television, film, video/DVD och nya medier – i

Europa, och därmed skapa större öppenheten avseende en sektor som får allt större betydelse. Observatoriet publicerar information i olika former om bl.a. lagstiftning, produktion och marknadsutveckling inom det audiovisuella området.

Under år 2007 analyserade bl.a. observatoriet skattelagstiftningen för den audiovisuella sektorn i EU och medlemsländerna. Observatoriet började också kartlägga utbudet av nya tjänster, såsom video på beställning, och studera effekterna för biografer. Arbetet avses fortsätta under år 2008.

6.5 Idrott

Samarbetet i idrottsfrågor i Europarådet sker sedan år 2007 inom ramen för ett så kallat vidgat partiellt avtal (EPAS). En förutsättning för att EPAS skulle etableras var att minst 16 stater anslutit sig. Vid Europarådets ministerkommittémöte i maj 2007 antogs resolutionen om etablerandet av EPAS av 16 av Europarådets medlemsstater. Den 31 december 2007 hade 19 stater anslutit sig, däribland de övriga nordiska länderna. Regeringen beslutade i december 2007 att ansluta Sverige till EPAS, vilket skedde den 1 januari 2008.

Konventionerna mot läktarvåld och mot dopning har ratificerats av 41 respektive 49 stater. Till den senare har även vissa stater utanför Europarådet anslutit sig. Antalet stater som ratificerat tilläggsprotokollet till antidopningskonventionen har ökat till 24.

I november 2007 genomförde Europarådet ett informellt idrottsministermöte i Madrid i anslutning till Världsantidopningskonferensen, som samlade företrädare för idrotten och stater. Temat för mötet var antidopning och samordning av de europeiska staternas ståndpunkt i frågor som skulle avgöras vid konferensen. Mötet bidrog positivt till att möjliggöra detta. Sverige har varit aktivt inom övervakningsgruppen för antidopningskonventionen, (T-DO) där frågor relaterade till efterlevnaden av konventionen och tilläggsprotokollet, utvecklingen av Världsantidopningsbyrån (WADA) och samarbetet i förhållande till den globala konventionen mot dopning inom idrotten under UNESCO, särskilt behandlats. Sverige innehar ordförandeskapet inom Europarådets särskilda kommitté för medlemsstaternas koordinering av ståndpunkter i relation till WADA (CAHAMA). I december 2008 avser Europarådet att genomföra ett informellt idrottsministermöte i Grekland. Teman för mötet kommer att bli idrottens självständighet och etik inom idrotten.

6.6 Ungdomsfrågor

Inom Europarådet finns en styrkommitté (CDEJ) för mellanstatligt samarbete med ungdomsfrågor, ungdomsorganisationernas rådgivande organ (CCJ) samt programkommittén (CPJ). CDEJ och CCJ fattar gemensamma beslut om budget, aktiviteter etc. i ett gemensamt organ (CMJ). Två europeiska ungdomscentra, i Strasbourg och i Budapest, har till uppgift att genomföra bl.a. verksamhet såsom

ungdomsledarutbildningar och seminarier. Därutöver finns en europeisk ungdomsfond som främjar europeiska ungdomsaktiviteter genom att årligen dela ut ca 2,5 miljoner euro i bidrag till projekt i form av seminarier och konferenser, stöd till internationella ungdomsorganisationer, publikationer och utbildningsmaterial.

Sveriges representant i styrkommittén för ungdomsfrågor (CDEJ) blev omvald till ordförande i mars 2007. CDEJ och CCJ fortsatte under år 2007 att prioritera utbildning i mänskliga rättigheter och interkulturell dialog, deltagande och demokratiskt medborgarskap, social sammanhållning och inkluderande av ungdomar samt utveckling av ungdomspolitikerna. De båda europeiska ungdomscentra i Strasbourg och i Budapest anordnade under år 2007 sammanlagt 29 seminarier och ungdomsledarutbildningar. I dessa aktiviteter deltog 950 ungdomar. Sverige bidrog med 62 791 euro till europeiska ungdomsfonden år 2007.

Den europeiska ungdomskampanjen ”Alla Olika – Alla Lika” pågick under året i 42 medlemsstater. Kampanjens syfte var att främja mänskliga rättigheter, icke-diskriminering och ungdomars delaktighet. Sveriges regering stod värd för kampanjens avslutningskonferensen ”The End of the Beginning” den 5-7 oktober 2007 i Malmö. Konferensen genomfördes i samarbete med bl.a. Ungdomsstyrelsen och Malmö stad och samlade ca 250 kampanjdelegater från 38 medlemsstater. Slutrapporten finns publicerad på regeringens hemsida. I Sverige drivs kampanjen vidare av Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU) till och med år 2009.

Under det svenska ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté kommer en ungdomsministerkonferens äga rum den 10-11 oktober i Kiev, Ukraina. Ungdomsministrarna förväntas där anta en ny strategi för ungdomsfrågorna, Agenda 2020.

En återinvigning av ungdomscentret i Strasbourg planeras att äga rum första veckan i oktober, dvs. samtidigt med höstsessionen i parlamentariska församlingen, PACE. Därutöver planeras en rad aktiviteter såsom rundabordsamtal med ungdomssektorns aktörer om den framtida ungdomspolitikerna i Europarådet. Vidare kommer 10-års jubileet för ungdomssamarbetet med EU att uppmärksammas.

6.7 Hälsa

Styrkommittén för hälso- och sjukvårdsfrågor (CDSP) arbetar i huvudsak med frågor som rör kvalitetsnormer i hälso- och sjukvården, jämlik tillgång till vård samt medborgarens/patientens roll och inflytande. I november 2007 arrangerades en Europarådskonferens för hälsoministrar i Bratislava. Det huvudsakliga temat för konferensen var migrationens effekter på de europeiska ländernas hälso- och sjukvårdssystem. En deklaration antogs med bl.a. rekommendationer kring det fortsatta arbetet med frågor rörande migration och hälsa. Under år 2008 kommer CDSP:s arbete bl.a. inriktas på hur grundläggande mänskliga rättigheter ska få större genomslag i styrningen av hälso- sjukvården. För att nå bästa möjliga resultat för medlemsstaterna samverkar Europarådet, EU och Världshälsoorganisationen (WHO) aktivt inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Utgångspunkten för Europarådets arbete inom Styrkommittén för bioetik (CDBI) är framför allt patientperspektivet, det vill säga skyddet av den enskildes integritet inom vård och forskning. Detta patienträttighetsperspektiv skiljer sig från EU:s arbete inom området som i första hand handlar om forskning och forskningsetik. Europarådet är det internationella organ som på europeisk nivå har ett huvudansvar för frågor inom området bioetik. Inom ramen för konventionen om mänskliga rättigheter och biomedicin utarbetas fortlöpande protokoll till konventionen där olika sakfrågor inom området bioetik behandlas. Kommittén har under året avslutat arbetet med protokollet om genetiska undersökningar inom hälso- och sjukvården.

6.7.1 Europafarmakopén

Antalet medlemsstater som ratificerat Europarådets konvention om utarbetandet av en europeisk farmakopé (kvalitetsnormer för läkemedelssubstanser) är nu 37 stycken. Utöver medlemmarna deltar ytterligare nitton länder (Vitryssland tillkom under året), varav tretton utomeuropeiska, samt WHO som observatörer vid Europafarmakopékommisionens möten.

Under året tog ministerkommittén beslut om att ansvaret för det partiella avtalet överförs till sekretariatets direktorat för läkemedelskvalitet och hälsovård. Europafarmakopéns flyttade under år 2007 till en ny byggnad beläget nära de andra Europarådsinstitutionerna.

Den svenska representanten i Europafarmakopékommisionen har valts till första vice ordförande. Sverige har en god representation i de grupper som behandlar för Sverige viktiga frågor. Arbetet har strukturerats bättre och att det blir mer transparent.

Under året har Europafarmakopéns sjätte edition färdigställts och publicerats. Den trädde ikraft 1 januari 2008. Sverige har aktivt bidragit till arbetet med denna utgåva, där bland annat ansträngningarna för att harmonisera olika europeiska riktlinjer beträffande föroreningar i läkemedelssubstanser fortsatt. För att motsvara dagens kvalitetskrav bedrivs också ett arbete med att uppdatera alla gamla monografier (ungefär kvalitetsstandard) i Europafarmakopén med nya moderna analysmetoder. För kommande år kommer särskild uppmärksamhet ges åt gentoxiska föroreningar. En annan viktig fråga för framtiden är hur Europafarmakopén ska hantera generika till biologiska läkemedel.

Europafarmakopén har arbetat länge för att ersätta/reducera alla tester på djur och år 2008 planeras ett symposium som behandlar detta och hur detta arbete ska fortsätta. Försöket att utarbeta monografier för traditionella växtbaserade läkemedel som härstammar från Kina har fortsatt och en ny arbetsgrupp har bildats för att lösa detta. Detta arbete kommer att fortsätta under år 2008. Samarbetet mellan Europafarmakopén, den amerikanska farmakopén och den japanska farmakopén avseende harmonisering av de tre farmakopéernas monografier fortsätter.

Pompidougruppens syfte är att bidra till att utveckla en multisektoriell, balanserad, effektiv och nyskapande policy mot droger i medlemsländerna. Syftet är också att utgöra en brygga mellan beslutsfattare, forskare och praktiker. Vid ministermötet i november 2006 antogs ett fyraårsprogram för Pompidougruppens arbete, rörande de sex huvudområdena: förebyggande, vård och behandling, kriminalvård och kontrollaspekter, forskning, etiska frågor, samt kontroll vid flygplatser. Pompidougruppen för narkotikafrågor verkar inom ramen för ett partiellt avtal. Medlemsantalet uppgick under år 2007 till 35 länder.

6.8 Djurskyddsfrågor

Inom Europarådet har det skett ett betydande arbete inom ramen för konventionen om skydd av lantbrukets husdjur, och detta har medverkat till en väsentlig förstärkning av djurskyddet i medlemsstaterna. Normalt har man hållit åtminstone ett årligt plenarmöte, och dessutom brukar en mindre arbetsgrupp sammanträda under året för att förbereda plenarmötet. Dessa möten har emellertid skjutits upp vilket inneburit att djurskyddsarbetet inom konventionen avstannat. Likaså förväntades att arbetet inom ramen för konventionen om skydd av djur under internationella transporter skulle fortsätta under år 2007 men även detta arbete är uppskjutet på obestämd tid. Den svenska förhoppningen är att arbetet ska komma igång igen under år 2008.

6.9 Europarådets utvecklingsbank

Europarådets utvecklingsbank (CEB) ger lån och garantier till projekt inom områden med anknytning till Europarådets verksamhet. Prioritet ges till projekt med en social inriktning, såsom stöd för att hjälpa flyktingar, återuppbyggnad efter naturkatastrofer, insatser för utsatta folkgrupper, upprustning av boendemiljöer och miljöskydd. Under år 2007 beslutade CEB om ny utlåning på ca 2,4 miljarder euro. CEB:s totala utlåningsportfölj uppgick vid årets slut till nära 12 miljarder euro. En strategisk översyn av CEB:s verksamhet inleddes under året. Sverige har hållit en hög profil i reformdiskussionerna och formulerade tidigt ett strategipapper som fick brett stöd. Förutom förslag i styr- och öppenhetsfrågor verkar Sverige för att CEB ska öka mervärdet av sina investeringar, bl.a. genom stärkt tonvikt på långivning till Central- och Östeuropa, stärkt social profil och stärkt samarbete med andra institutioner inklusive Europarådet. Arbetet med den strategiska översynen kommer att fortsätta under år 2008.

6.10 Europarådets Nord-Sydcentrum

Europarådets Nord-Sydcenter är ett partsavtal med uppgift att fungera som ramverk för samarbete mellan Nord och Syd för att öka

allmänhetens medvetenhet om ömsesidigt globalt beroende och främja solidariska åtgärder i enlighet med Europarådets mål och värden. Centret har 18 medlemsländer, bland dem Sverige. Frankrike lämnade centret vid utgången av år 2007. Centrets kontor är beläget i Lissabon. Centret fick en ny direktör i slutet av året, med uppgift att stärka centrets samverkan med övriga Europarådet och andra aktörer och ge verksamheten större genomslag.

Verksamheten är inriktad på att dels uppmuntra och stödja utbildning och medvetandegörande av särskilt ungdomar om globala samband, dels främja solidariska åtgärder inom framför allt Medelhavsområdet för mänskliga rättigheter, interkulturell dialog och migration. Bland aktiviteterna kan nämnas *Lisbon Forum* som centret och Venedigkommissionen genomförde i november och som handlade om nationella myndigheter för skydd av mänskliga rättigheter. Centret genomförde också möten, bl.a. för ungdomar, inför EUs toppmöte med Afrika. Den åttonde upplagan av ungdomsuniversitetet för ungdom och utbildning genomfördes i Spanien och samlade 300 deltagare.

Under år 2008 avser centret stärka samarbetet med Anna Lindh-stiftelsen för dialog mellan kulturer samt ordna ytterligare ett s.k. *Lisbon Forum* om skydd av mänskliga rättigheter, vilket kan bygga på uppföljningen av Demokratiforum i Sverige år 2007.

7 Samarbetet med vissa enskilda länder

Ett allt viktigare inslag i Europarådets verksamhet efter utvidgningen till länder i Central- och Östeuropa har blivit samarbete med enskilda länder för att främja demokratisk utveckling baserad på respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Stödet ges framför allt i form av råd för förbättrad lagstiftning, institutionella reformer, utbildning av tjänstemän och stärkt civilt samhälle. Programmen utformas i dialog mellan Europarådet och det enskilda landet utifrån landets prioriteringar och de behov som Europarådets övervakning visat på. Insatser av t.ex. EU, OSSE och FN samt bilateralt bistånd ska också beaktas. Europarådets egna budgetmedel för samarbete med enskilda länder eller subregionalt samarbete uppgick år 2007 till 10,5 miljoner euro. Ministerkommittén fattar beslut om samarbetet, i många fall på grundval av övervakningsrapporter som sekretariatet utarbetar. Europarådet har små fältkontor i tio länder.

EU är en viktig samarbetspartner, både vad gäller stödets inriktning för att underlätta ländernas närmande till EU och stödets finansiering. Europarådets insatser samordnar med unionens europeiska grannskapspolitik (ENP). En del av Europarådets och EUs gemensamma program är regionala och omfattar flera länder. De gemensamma program som var i kraft i början av år 2008 omfattade en budget på 50,8 miljoner euro. Europarådet finansierade i genomsnitt 20 procent av programmen.

Sverige fäster stor vikt vid stöd till enskilda länder för att främja att Europarådets normer genomförs. Sverige verkar för allt mer målinriktade och effektiva insatser. Som ordförande i Ministerkommittén avser

Sverige försöka att stärka planeringen så att beslut om stöd i än högre grad styrs av: normer, behov och förutsättningar för resultat samt utvärdering.

Skr. 2007/08:81

7.1 Ryssland

Europarådets stöd till Ryssland avsåg framför allt utbildning om skydd av mänskliga rättigheter och vissa sociala frågor. Tillsammans med EU genomfördes utbildning om barnets rättigheter samt om Europakonventionen för mänskliga fri- och rättigheter samt insatser mot korruption och penningtvätt. Genom ett särskilt program för Tjetjenien genomförde Europarådet viss utbildning om rättstatens principer och lokalt självstyre, skydd av mänskliga rättigheter samt social och psykisk rehabilitering. Programmets budget år 2007 uppgick till 470 800 euro.

I ministerkommittén gav EU-länderna uttryck för oro inför parlamentsvalen i december. I diskussionen efter valen framförde EU-länderna gemensamt, men också enskilda medlemsländer som Sverige, kritik om tillkortakommanden i förhållande till Europarådets normer som konstaterats under kampanjen. Man uppmanade Ryssland att vidta förbättringar inför presidentvalet år 2008 och att samarbeta med Europarådet, särskilt Venedigkommissionen. Ryssland förklarade sig villigt att diskutera sådant samarbete vilket nu står på ministerkommitténs agenda.

7.2 Vitryssland

Vitryssland är inte medlem av Europarådet, men toppmötet år 2005 underströk organisationens engagemang för utvecklingen i landet. Ministerkommittén beslutade år 2006 om en handlingsplan för att främja demokratisk utveckling i Vitryssland. Planen, som har en begränsad budget, har tonvikt på stöd till civila samhället, oberoende media och uppmärksammar särskilt unga. År 2007 undersökte sekretariatet i dialog med vitryska myndigheter och civila samhället möjligheter till utökad samarbete. Ministerkommittén inledde diskussioner om att bredda aktiviteterna och inkludera vitryska myndigheter i genomförandet. Ett antal seminarier och workshops på temat demokrati och mänskliga rättigheter i Vitryssland genomfördes under år 2007, med de ägde rum utanför Vitryssland. Under år 2007 togs också ytterligare steg närmare etablerandet av den s.k. ”Belarusian School of Political Studies”. Slovakien planerar att år 2008 inom ramen för sitt ordförandeskap genomföra möten med vitryska företrädare.

7.3 Ukraina

Europarådet öppnade år 2007 ett fältkontor i Ukraina för att stärka samarbetet. Generalsekretären utsåg en svensk senior tjänsteman som Sverige ställt till förfogande till sin särskilde representant och chef för kontoret. Diskussioner om inriktningen på Europarådets stöd till Ukraina

fick i viss mån avvakta val och regeringsbildning i Ukraina år 2007. Skr. 2007/08:81
Europarådets och EU:s gemensamma program för att stärka
rättsväsendets oberoendet löpte ut vid årsskiftet. Programmen med
inriktning på demokratifrågor och mänskliga rättigheter fortsätter till
slutet av år 2008.

7.4 Moldavien

Stödet till Moldavien ger Europarådet genom såväl egna insatser som
samarbete med EU. Ministerkommittén välkomnade vissa framsteg, men
såg framför allt behov av ytterligare åtgärder inom områden som media,
oberoende rättsväsende, val och korruptionsbekämpning.

7.5 Västra Balkan

Europarådets stöd i regionen sker till framför allt Albanien, Bosnien-
Hercegovina, Montenegro och Serbien. Stödet till Kosovo är också
förhållandevis omfattande. Huvudinriktningen överensstämmer med
Europarådets kärnområden mänskliga rättigheter, demokrati (med
tyngdpunkt på valfrågor) och rättsstatens principer (med tonvikt på
oberoende rättsväsende och åtgärder mot korruption), men i vissa fall
spelar andra områden också stor roll. Det gäller t.ex. rekonstruktion av
kulturarv i Kosovo och utbildningsreformer i Bosnien-Hercegovina.
Sveriges stöd till ombudsmannaämbetet i Kosovo kanaliserades genom
Europarådet. Flera program genomförs tillsammans med EU. Efter
Montenegros anslutning till Europarådet i juni 2007 inrättades program
för samarbetet. Europarådets ministerkommitté har normalt ingen
befattning med valövervakning i olika länder. Det är framför allt
Europarådets parlamentariska församling som, i samarbete med
församlingarna i andra organisationer, deltar i övervakning tillsammans
med ODIHR.

Efter förfrågan från OSSE, som hade organiserat parlaments- och
lokalvalen i Kosovo den 17 november genomförde dock Europarådet
övervakningen av dessa val. Sverige bidrog med en tiondel av
observatörerna. Övervakningsmissionen fann att valen i stort genomförts
i enlighet med internationella normer, men att åtgärder behövs så att
nästa val kan organiseras av myndigheterna i Kosovo.

Ministerkommittén diskuterade särskilt frågor rörande Serbien,
Bosnien-Hercegovina och Montenegro. Utifrån varierande framsteg i den
demokratiska utvecklingen fann kommittén att fortsatta åtgärder
behövdes, och underströk vikten av fullt samarbete med Internationella
krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien. Ministerkommittén
behandlade också, efter diskussion med FNs generalsekreterares
särskilde representant i Kosovo, inriktningen på Europarådets fortsatta
stöd till Kosovo, och bad sekretariatet utarbeta förslag.

Europarådets samarbete med och stöd till Turkiet är inriktat på stärkt respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Tillsammans med EU hade Europarådet även fyra gemensamma program för Turkiet år 2007. Det största programmet, som avsåg stöd till genomförande av reformer för skydd av mänskliga rättigheter, löpte ut vid årsskiftet. De övriga tre, inriktade på domstolsförvaltning, utbildning av jurister och bekämpning av korruption, fortsätter.

7.7 Georgien

Situationen i Georgien har under år 2007 varit föremål för omfattande diskussioner i ministerkommittén avseende dels relationen till Ryssland, dels utvecklingen avseende mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Förberedelserna och uppföljningen av presidentvalet har varit en huvudfråga och kopplats till en rad insatser från Europarådets sida. Den centrala valkommissionens sammansättning samt upprättande av röstlängder har varit två viktiga aspekter. Venedigkommissionens arbete med konstitutionella reformer avseende bl.a. en bättre maktfördelning fortsätter. Detta gäller även medieområdet och åtgärder för att garantera yttrandefrihet. Situationen i Abkhasien och Sydossetien vad gäller mänskliga rättigheter har uppmärksammats av Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter.

7.8 Armenien

Sverige leder ministerrådets särskilda övervakningsgrupp för Armenien och Azerbajdzjan. Beträffande de viktigaste frågorna som ministerkommittén behandlat var stödet till förberedelser och genomförandet av parlamentsvalen i oktober, samt förberedelser för presidentvalen i mars 2008, av central betydelse. Inom ramen för valförberedelserna stod fortsatta reformer av vallagstiftningen, identifiering av väljare, upprättande av röstlängder samt tillgång till media högt på dagordningen. Uppföljning av 2005 års konstitutionella reform med tonvikt på rättsväsendet och dess oberoende var ett annat viktigt tema. År 2008 kommer ministerkommittén att ägna särskild uppmärksamhet åt mediesituationen i Armenien.

7.9 Azerbajdzjan

Liksom för Georgien och Armenien står valfrågor högt på ministerkommitténs dagordning i dess relationer med Azerbajdzjan. Inför 2008 års presidentval fortsätter Venedigkommissionens arbete med att reformera vallagstiftningen. Ett framsteg i detta arbete är den nya lag om församlings- och demonstrationsfrihet som den azeriska regeringen lagt fram för parlamentet. Mediesituationen var under år 2007 fortsatt kritisk i Azerbajdzjan med ett antal journalister fångslade. En amnesti i slutet av

året löste inte detta problem och mediasituationen kommer därför att ges särskild vikt i ministerkommitténs övervakning av Azerbajdzjan under år 2008. Rättsväsendets effektivitet och dess oberoende är ett annat område inom vilket fortsatta insatser är nödvändiga. Ministerkommittén har även lagt vikt vid att stärka det regionala samarbetet mellan de tre länderna i Södra Kaukasien. Inom ramen för detta kommer en regional rättsstatskonferens att hållas under det svenska ordförandeskapet.

8 Organisation, sekretariat och budget

De viktigaste organen inom Europarådet är ministerkommittén, den parlamentariska församling, kongressen för lokala och regionala myndigheter. Den parlamentariska församlingen (PACE) består av 318 medlemmar, valda av medlemsländernas parlament och lika många suppleanter. Svenska riksdagen har 6 ledamöter och samma antal suppleanter från olika partier. Församlingen spelar en viktig roll genom de impulser de ger i form av resolutioner mm. Den har en större uppgifter än vad som ofta är fallet i andra internationella organisationer. T.ex. är det församlingen som, på förslag av ministerkommittén, väljer domarna i domstolen, generalsekreteraren och MR-kommissarien. Kongressen för lokala och regionala myndigheter (CLRAE) består av samma antal ledamöter och suppleanter och har en rådgivande roll. I Sverige utses de av Sveriges Kommuner och Landsting.

8.1 Ministerkommittén

Ministerkommittén, som är Europarådets beslutsfattande och verkställande organ, består av medlemsstaternas utrikesministrar. Ministerkommittén fattar beslut om verksamhetens uppläggning och budgeten, antar normer till exempel i form av rekommendationer eller konventioner. Ministerkommittén utgör också ett forum för dialog mellan medlemsländerna.

8.1.1 Ställföreträdarna, rapportörs- och arbetsgrupper samt styr- och expertkommittéer

Ställföreträdarna (ambassadörerna i Strasbourg) är utrikesministrarnas ständiga representanter i ministerkommittén. Ställföreträdarna med medarbetare deltar i olika rapportörs- och arbetsgrupper som bereder ärenden innan de behandlas av ställföreträdarmötet. Frågor om rättsligt samarbete behandlas i första hand av rapportörsgruppen GR-J, demokratifrågor i första hand av GR-DEM, mänskliga rättigheter i första hand av GR-H, sociala frågor och hälsofrågor i första hand av GR-SOC, samt utbildning, kultur, sport, ungdom och miljö i första hand av GR-C. För mer specifika frågor finns särskilda arbetsgrupper.

Ministerkommitténs beslut förbereds i många fall i olika mellanstatliga styr- och expertkommittéer där experter från huvudstäderna deltar. En

stor del av förhandlingarna och policyutvecklingen inom olika sakområden sker i dessa kommittéer.

Utöver dessa kommittéer finns även konventionsbaserade kommittéer som utgör oberoende övervakningsmekanismer.

Länkar till styrkommittéer och deras underordnade organ samt övriga kommittéer finns bland annat på generaldirektoratens respektive portaler på Europarådets hemsida.

8.2 Sekretariatet

Europarådets sekretariat leds av generalsekreteraren Terry Davis som valdes år 2004 av parlamentariska församlingen för en mandatperiod om fem år. Församlingen valde i juni 2007 om biträdande generalsekreteraren Maud de Boer-Buquicchio för en andra mandatperiod om fem år. Inga andra kandidater hade föreslagits till ministerkommittén.

Sekretariatet består av generalsekreteraren, som har en egen stab (Private Office) och, efter den omorganisering som skett under året, av generaldirektoraten för demokrati och politiska frågor (DG PA), mänskliga rättigheter och rättsliga frågor (DGHL), social sammanhållning (DG III), utbildning, kultur och kulturarv, ungdom, idrott (DG IV). Ministerkommittén har, liksom parlamentariska församlingen, lokal- och regionalkongressen och kommissarien för mänskliga rättigheter, även ett eget sekretariat.

I sekretariat och domstolen fanns 1 709 tillsvidaretjänster och 429,5 tidsbegränsade tjänster den 1 januari 2007. Den 1 januari 2008 fanns 1792 tillsvidaretjänster och 415,8 tidsbegränsade tjänster.

8.3 Europarådets budget

Europarådets totala budget år 2007, innefattande den allmänna budgeten och budgeten för partsavtalen, uppgick till 270,4 miljoner euro beräknat utifrån medlemsländernas avgifter (år 2006: 262,7 miljoner euro). Sveriges avgift år 2007 till Europarådets totala budget uppgick till knappt 6,0 miljoner euro (2006: 5,8 miljoner euro). Sveriges andel av medlemsländernas avgifter till Europarådets budget, som omfattar huvuddelen av verksamheten inklusive domstolen, uppgick år 2007 till 2,1673 procent (2006: 2,1604 procent). Medlemsländernas andel av avgiften fastställs enligt regler som väger samman bruttonationalprodukt och folkmängd. Sverige gav därutöver under året frivilliga bidrag om 600 553 euro till Europarådet för specifika projekt.

Ministerkommitténs förhandlingar om verksamhetsprogram och budget för år 2008 flöt relativt smärtfritt. Huvudorsaken var att generalsekreteraren föreslog en budgettram baserad på nolltillväxt i reala termer, vilket de flesta medlemsländerna inklusive Sverige kunde ställa sig bakom. För att möjliggöra nya satsningar genomförde generalsekreteraren effektivitetshöjande åtgärder i huvuddelen av organisationen och vissa omfördelningar.

Ministerkommittén fattade i juli beslut om prioriteringar och budgetram för år 2008. Processen underlättades också av att löneökningarna för år 2008 visade sig bli mindre än vad som förmodats. Ännu en omständighet var att medlemsländerna accepterade att inte få tillbaka det belopp som inte utnyttjats i 2006 års budget utan lät en betydande del bidra till finansieringen av 2008 års budget och en mindre del till år 2009. I ljuset av att det tak för personalutgifter som ministerkommittén fastställt för år 2007 inte skulle komma att utnyttjas fullt ut, justerades det föreslagna taket för personalutgifter år 2008 nedåt.

Den oberoende budgetkommittén, som ger råd till ministerkommittén och generalsekreteraren i frågor som rör Europarådets budget och organisation, lämnade synpunkter som förde budgetförhandlingarna framåt på flera punkter, inte minst angående de outnyttjade medlen. Budgetkommittén ansåg att det förhållandet att betydande belopp som tilldelats verksamhetsprogrammet inte kom till användning tyder på signifikativa svagheter i beredning och genomförande av budgeten.

Ministerkommittén beslutade i november att Europarådets totala budget år 2008 beräknat utifrån medlemsländernas avgifter uppgår till 274,2 miljoner euro, en ökning om 1,42 procent jämfört med föregående år. Sveriges avgift år 2008 till Europarådets totala budget uppgår till knappt 6,0 miljoner euro. Sveriges andel av medlemsländernas avgifter till Europarådets ordinarie budget år 2008 utgör 2,1361 procent.

Budgetbeslutet innebär bl.a. att Europadomstolen förstärks med ytterligare 47 tjänster, samt att 87 tillfälliga tjänster förlängs ett år. Fyra tjänster tillförs kommissarien för mänskliga rättigheters kontor, och nio tjänster sekretariatet, för att dels stödja domstolen, dels öka kapaciteten i stödet till ministerkommitténs övervakning av hur medlemsländerna verkställer Europarådets domar. Ministerkommittén uppmanade också sekretariatet att fortsätta inriktningen på kärnområdena samt förbättra mål och indikatorer i enlighet med revisorernas och budgetkommitténs synpunkter om den resultatbaserade budgetmetoden.

Ministerkommittén nådde även en överenskommelse om att i enlighet med förslag av den externa revisorn inrätta en revisionskommitté som ska ge råd om hur extern och intern revision bäst kan utformas och följa upp genomförandet av revisorernas rekommendationer.

Den svenske ledamoten av budgetkommittén omvaldes för perioden 2008-2010.

Under Sveriges ordförandeskap bör beslut fattas om prioriteringar och budgetram för år 2009.

8.4 Europarådets verksamhetsprogram

Europarådets verksamhet spänner över flera områden. Parlamentariska församlingen, kongressen för lokala och regionala myndigheter, Europadomstolen och de olika partsavtalen utformar själva sin verksamhet. Ministerkommittén fattar däremot beslut om det mellanstatliga samarbetet inom den ordinarie budgeten (del II). Programmet heter på engelska "Programme of Activities". En dryg tredjedel av den ordinarie budgeten går till aktiviteterna i programmet och de personalresurser som krävs för detta.

Programmet avser ett år, men omfattar många aktiviteter som sträcker sig över flera år. Utifrån medlemsländernas förslag har programmet i allt högre grad anpassats till strukturen i den handlingsplan som Europarådets toppmöte antog år 2005. Programmet omfattar fem kapitel. För varje kapitel ges en översiktlig bild av mål och åtgärder. Verksamheten preciseras sedan i program och projekt. Förslagen till aktiviteter behandlas många gånger i Europarådets styrkommittéer. Ministerkommitténs granskning leder oftast inte till några större förändringar av det förslag som sekretariatet och styrkommittéerna för fram. Det innebär att de mandat som ministerkommittén beslutar för styrkommittéernas arbete är det främsta instrumentet för påverka verksamheten. Ministerkommittén strävar efter att i högre grad föra in övergripande målsättningar i diskussionen om programmets inriktning och innehåll, och i mindre grad granska enskilda program och projekt.

Verksamhetsprogrammet för år 2008 är tillgängligt via Internet på ministerkommitténs hemsida.

Bilaga 1: Förteckning över ett urval av de grupper och kommittéer som bereder ärenden åt ministerkommittén samt förkortningslista

Skr. 2007/08:81

Systematisk förteckning av kommittéer och grupper

I) Ministerkommittén (www.coe.int/t/cm/home_en.asp)

a) Ställföreträdarna (www.coe.int/t/cm/PRs_en.asp)

b) Rapportörs- och arbetsgrupper
(www.coe.int/t/cm/subsidiaryGroups_en.asp)

II) Mellanstatliga styrkommittéer och motsvarande ad hoc-kommittéer:

a) *Rättsligt samarbete* (www.coe.int/T/DG1/Default_en.asp):

CDLR Styrkommittén för lokala och regionala frågor

CAHDI Styrkommittén för rättslig rådgivning i internationell rätt

CEPEJ Kommissionen för effektivisering av rättsväsendet

CDCJ Styrkommittén för rättsligt samarbete

CDPC Styrkommittén för straffrättsliga frågor

CCJE Konsultativt råd av europeiska domare

CCPE Konsultativt råd av europeiska åklagare

CDBI Styrkommittén för bioetik

CODEXTER Expertgruppen för terrorism

b) *Mänskliga rättigheter* (www.coe.int/T/E/Human_rights)

CDDH Europarådets styrkommitté för mänskliga rättigheter

CDMC Styrkommittén för massmediefrågor

CDEG Styrkommittén för jämställdhetsfrågor

c) *Sociala frågor och hälsofrågor* (www.coe.int/T/E/Social_cohesion/):

CDCS Europeiska kommittén för social sammanhållning

CDMG Styrkommittén för migrationsfrågor

CDSP Europeisk kommitté för hälso- och sjukvårdfrågor

CAHPAH Europeiskt samordningsforum för Europarådets handlingsplan för handikappfrågor 2006-2015

d) *Utbildning, kultur, sport, ungdom och miljö*

(www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/):

CDED Styrkommittén för utbildning

CAHCIT	Ad hoc-kommitté av experter för ”europeiska året för medborgarskap genom utbildning”	Skr. 2007/08:81
CDESR	Styrkommittén för högre utbildning och forskning	
CDCULT	Styrkommittén för kulturfrågor	
CDPAT	Styrkommittén för kulturarv	
STRA-CO	Rådet för den alleuropeiska strategin för biologisk mångfald och landskap	
CO-DBP	Kommittén för Europarådets aktiviteter på området för biologisk mångfald och landskap	
CDEJ	Styrkommittén för ungdomsfrågor	
CCJ	Ungdomsorganisationernas rådgivande organ	
CMJ	Gemensamt organ för CDEJ och CCJ (ungdomsfrågor)	
CPJ	Programkommittén för ungdomsfrågor	
CMJ-SGADAE	Europeisk styrgrupp för europeiska ungdomskampanjen för mångfald, mänskliga rättigheter och delaktighet ”Alla olika – alla lika”	
CAHAS	Ad hoc-kommittén för sportavtalet	
CAHAMA	Europeiskt samordningsforum för WADA	

e) Demokrati:

CAHDE	Ad hoc kommitte för demokrati
CCPE	Konsultativt råd

Alfabetisk förkortningslista

ALECSO	Arab League Educational, Cultural and Scientific Organisation
CAHAMA	Europeiskt samordningsforum för WADA
CAHDI	Kommitté av rådgivare i internationell rätt
CAHPAH	Forum för funktionshindrade, under Ministerkommittén
CCJ	Ungdomsorganisationernas rådgivande organ
CCJE	Konsultativt råd av europeiska domare
CCPE	Konsultativt råd av europeiska åklagare
CDBI	Styrkommittén för bioetik
CDCJ	Styrkommittén för rättsligt samarbete
CDCS	Europeiska kommittén för social sammanhållning
CDCULT	Styrkommittén för kulturfrågor
CO-DBP	Kommitté för biologisk mångfald och landskap
CDDH	Europarådets styrkommitté för mänskliga rättigheter
CDED	Styrkommitté för utbildning

CDEJ	Styrkommittén för ungdomsfrågor
CDESR	Styrkommittén för högre utbildning och forskning
CDLR	Styrkommittén för lokala och regionala frågor
CDMC	Styrkommittén för massmediefrågor
CDMG	Styrkommittén för migrationsfrågor
CDPAT	Styrkommittén för kulturarv
CDPC	Styrkommittén för straffrättsliga frågor
CD-P-RR	Kommittén för handikappfrågor
CDSP	Styrkommittén för hälso- och sjukvårdsfrågor
CEPEJ	Kommissionen för effektivisering av rättsväsendet
CIS	Commonwealth of Independent States
CLRAE	Europarådets kongress för lokala- och regionala myndigheter
CMJ	Gemensamt organ för CDEJ och CCJ
CMJ-SGADAE	Europeisk styrgrupp för europeiska ungdomskampanjen för mångfald, mänskliga rättigheter och delaktighet ”Alla olika – alla lika”
CODEXTER	Expertgruppen för terrorism
CoE	Europarådet, Council of Europe
CPJ	Programkommitté för ungdomsfrågor
CPT	Kommitté för undersökande av frihetsberövade
CS-SPFC	Committee of Experts on Social Policy for Family and Children
DGAL	Generaldirektoratet för administration och logistik
DGDAP	Generaldirektoratet för demokrati och politiska frågor
DGHL	Generaldirektoratet för mänskliga rättigheter och rättsliga frågor
DG III	Generaldirektoratet för social sammanhållning
DG IV	Generaldirektoratet för utbildning, kultur, kulturarv, ungdom och idrott
DH-MIN	Expertkommitté för frågor rörande nationella minoriteter
DH-PR	Kommittén för procedurfrågor
DH-S-AC	Specialistgruppen för frågor om tillgång till offentlig information
DH-S-DDH	Specialistgruppen för försvarare av mänskliga rättigheter
ECRI	Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans
EHEA	European Higher Education Area
EKSR	Europeiska kommittén för sociala rättigheter

ENP	EU:s grannskapspolitik / European Neighbourhood Policy	Skr. 2007/08:81
ESU	European Student union	
EU	Europeiska unionen	
FN	Förenta Nationerna	
FYROM	Makedonien, Former Yugoslav Republic of Macedonia	
GR-C	Rapportörgruppen för utbildning, kultur, sport, ungdom och miljö	
GR-DEM	Rapportörgruppen för demokratifrågor	
GRECO	Gruppen av stater mot korruption	
GR-H	Rapportörgruppen för mänskliga rättigheter	
GR-J	Rapportörgruppen för juridiska frågor	
GR-SOC	Rapportörgruppen för hälso- och sociala frågor	
GT-DH-AS	Arbetsgruppen för frågan om skydd för mänskliga rättigheter i samband med påskyndande av asylfrågor	
GT-DV-FA	Arbetsgrupper inom MR-området	
HBT	Homo-, bi- och transsexuella	
HEREIN	Europarådets databasprojekt i samband med påskyndade av asylprocedurer	
IDEA	International Institute for Democracy and Electoral Assistance	
ILO	International Labour Organisation	
IOM	International Organization for Migration	
IRWIN	International Romani Women's Network	
IVF-behandling	Provrörsbefruktning	
KFOR	Kosovo Force	
LPD	Language Policy Division	
LSU	Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer	
MG-S-ROM	Specialistgruppen för romska frågor	
MR	Mänskliga rättigheter	
NATO	North Atlantic Treaty Organization	
NGO	Non Governmental Organisation	
ODIHR	OSSE:s Office for Democratic Institutions and Human Rights	
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development	
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe	
OSS	Oberoende staters samväld	
OSSE	Organisationen för samarbete och säkerhet i Europa	

PACE	Parlamentariska församlingen i Europarådet	Skr. 2007/08:81
PC-OC	Expertkommittén för straffrättsligt samarbete	
PLO	Palestinian Liberation Organisation	
STRA.CO	Rådet för den alleuropeiska strategin för biologisk mångfald och landskap	
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	
UNMIK	United Nation Mission in Kosovo	
WADA	Världsantidopingbyrån	
WHO	World Health Organisation	

Bilaga 2: Förteckning över medlems- och kandidatländer samt observatörländer

Skr. 2007/08:81

Medlemsstater

Albanien	Malta
Andorra	Moldavien
Armenien	Monaco
Azerbajdzjan	Montenegro
Belgien	Nederländerna
Bosnien och Hercegovina	Norge
Bulgarien	Polen
Cypern	Portugal
Danmark	Rumänien
Estland	Ryska federationen
Finland	San Marino
Frankrike	Schweiz
Förenade Kungariket	Serbien
Georgien	Slovakien
Grekland	Slovenien
Irland	Spanien
Island	Sverige
Italien	Tjeckien
Kroatien	Turkiet
Lettland	Tyskland
Liechtenstein	Ukraina
Litauen	Ungern
Luxemburg	Österrike
Makedonien	

Länder som sökt inträde i Europarådet

Vitryssland

Observatörer

Amerikas förenta stater

Heliga Stolen

Kanada

Japan

Mexiko

Länder som har särskild gäststatus i parlamentariska församlingen

Israel

Vitryssland (gäststatusen suspenderad)

Bilaga 3 Rekommendationer till medlemsländerna antagna av ministerkommittén år 2007

Skr. 2007/08:81

- [CM/Rec\(2007\)17E / 21](#)   [November](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on gender equality standards and mechanisms (Adopted by the Committee of Ministers on 21 November 2007 at the 1011th meeting of the Ministers' Deputies)
- [CM/Rec\(2007\)16E / 07](#)   [November](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on measures to promote the public service value of the Internet (Adopted by the Committee of Ministers on 7 November 2007 at the 1010th meeting of the Ministers' Deputies)
- [CM/Rec\(2007\)15E / 07](#)   [November](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on measures concerning media coverage of election campaigns (Adopted by the Committee of Ministers on 7 November 2007 at the 1010th meeting of the Ministers' Deputies)
- [CM/Rec\(2007\)14E / 10](#)   [October](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on the legal status of non-governmental organisations in Europe (Adopted by the Committee of Ministers on 10 October 2007 at the 1006th meeting of the Ministers' Deputies)
- [CM/Rec\(2007\)13E / 10](#)   [October](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on gender mainstreaming in education (Adopted by the Committee of Ministers on 10 October 2007 at the 1006th meeting of the Ministers' Deputies)
- [CM/Rec\(2007\)12E / 10](#)   [October](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on capacity building at local and regional level (adopted by the Committee of Ministers on 10 October 2007 at the 1006th meeting of the Ministers' Deputies)
- [CM/Rec\(2007\)11E / 26](#)   [September](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on promoting freedom of expression and information in the new information and communications environment (Adopted by the Committee of Ministers on 26 September 2007 at the 1005th meeting of the Ministers' Deputies)
- [CM/Rec\(2007\)10E / 12](#)   [July](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on co-development and migrants working for development in their countries of origin (Adopted by the Committee of Ministers on 12 July 2007 at the 1002nd meeting of the Ministers' Deputies)
- [CM/Rec\(2007\)9E / 12](#)   [July](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on life projects for unaccompanied migrant minors (Adopted by the Committee of Ministers on 12 July 2007 at the 1002nd meeting of the Ministers' Deputies)
- [CM/Rec\(2007\)8E / 20](#)   [June](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on legal solutions to debt problems (Adopted by the Committee of Ministers on 20 June 2007 at the 999bis meeting of the Ministers' Deputies)
- [CM/Rec\(2007\)7E / 20](#)   [June](#)   [2007](#)
Recommendation of the Committee of Ministers to member states on good administration (Adopted by the Committee of Ministers on 20 June 2007 at the 999bis meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/Rec\(2007\)6E / 16](#) [May](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers to member states on the public responsibility for higher education and research (Adopted by the Committee of Ministers on 16 May 2007 at the 995th meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/Rec\(2007\)5E / 31](#) [January](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers to member states on the conclusion of transfrontier co-operation agreements in South-Eastern Europe (Adopted by the Committee of Ministers on 31 January 2007 at the 985th meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/Rec\(2007\)4E / 31](#) [January](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers to member states on local and regional public services (Adopted by the Committee of Ministers on 31 January 2007 at the 985th meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/Rec\(2007\)3E / 31](#) [January](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers to member states on the remit of public service media in the information society (Adopted by the Committee of Ministers on 31 January 2007 at the 985th meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/Rec\(2007\)2E / 31](#) [January](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers to member states on media pluralism and diversity of media content (Adopted by the Committee of Ministers on 31 January 2007 at the 985th meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/Rec\(2007\)1E / 18](#) [January](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers to member states regarding co-operation against terrorism between the Council of Europe and its member states, and the International Criminal Police Organisation (ICPO-Interpol) (Adopted by the Committee of Ministers on 18 January 2007 at the 984th meeting of the Ministers' Deputies)

Rekommendation om tillämpningen av stadgan för landsdels och minoritetsspråk

[CM/RecChL\(2007\)7E / 23](#) [November](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by Finland (Adopted by the Committee of Ministers on 21 November 2007 at the 1011th meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/RecChL\(2007\)6E / 26](#) [September](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by Denmark (Adopted by the Committee of Ministers on 26 September 2007 at the 1005th meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/RecChL\(2007\)5E / 20](#) [June](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by Slovenia (Adopted by the Committee of Ministers on 20 June 2007 at the 999bis meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/RecChL\(2007\)4E / 20](#) [June](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by Hungary (Adopted by the Committee of Ministers on 20 June 2007 at the 999bis meeting of the

[CM/RecChL\(2007\)3E / 16](#) [May](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by Norway (Adopted by the Committee of Ministers on 16 May 2007 at the 995th meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/RecChL\(2007\)2E / 14](#) [March](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by the United Kingdom (Adopted by the Committee of Ministers on 14 March 2007 at the 989th meeting of the Ministers' Deputies)

[CM/RecChL\(2007\)1E / 21](#) [February](#) [2007](#)

Recommendation of the Committee of Ministers on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by Slovakia (Adopted by the Committee of Ministers on 21 February 2007 at the 988th meeting of the Ministers' Deputies)

Rekommendation om tillämpning av den reviderade sociala stadgan

[CM/RecChS\(2007\)1E / 26](#) [September](#) [2007](#)

Recommendation on the application of the European Social Charter (revised) during the period 2003-2004 (Conclusions 2006, "hard core" provisions) relating to Ireland with regard to Article 7, paragraphs 1 and 3 (Adopted by the Committee of Ministers on 26 September 2007 at the 1005th meeting of the Ministers' Deputies)

Bilaga 4 Kalendarium över viktigare evenemang under det svenska ordförandeskapet

6-7 maj, Strasbourg

Ministermöte, övertagande av ordförandeskapet

27-29 maj, Strasbourg

Kongressmöte, plenarsession

29-30 maj, Stockholm

Möten inom Europarådets parlamentariska församling: byrån och Standing Committee

9-10 juni, Stockholm

Kollokvium om effektiviteten av konventionssystemet.

10-11 juni, Strasbourg

Avslutande konferens för kampanjen om våld mot kvinnor

23-27 juni, Strasbourg

Parlamentariska församlingens plenarsession

4-5 september, Kiev

Konferens för migrationsministrar

8-10 september, Stockholm

Barnrättskonferens, föregången av tre tematiska seminarier

29 september - 3 oktober, Strasbourg

Parlamentariska församlingens plenarsession

6-7 oktober, London

Konferens om internationella domstolar och tribunaler

9-10 oktober, Strasbourg

Forum för frivilligorganisationer om utbildning för demokratiskt medborgarskap och MR

10-11 oktober, Kiev

Konferens för ungdomsministrar

15-17 oktober, Madrid

Forum om demokratins framtid

29-30 oktober, Strasbourg

Konferens om Europarådets handlingsplan rörande FN konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder. Organiserar i samverkan med nordiska ministerrådet.

6-7 november, Stockholm
Konferens om systematiskt arbete med MR-frågor.

Skr. 2007/08:81

Mitten av november
Strasbourg Spanien övertar ordförandeskapet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 2008.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, statsråden Odell, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Littorin, Malmström, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Björling

Föredragande: statsrådet Bildt

Regeringen beslutar skrivelse 2007/08:81 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under år 2007 samt inför det svenska ordförandeskapet år 2008